

BUDAPESTI CZÉGEK.

TALÁLMA NYOK

szabadalmazását esz-
közi mind. államban
Réthy János
nemzetközi mérnöki és szabadalmi irodája,
Budapest, Erzsébet-körút 2. sz. (népszínház
mellett, Legrégibb szabad. iroda. — Telefon.

A magyar ipar- és kereskedelmi bank részvény-társaság váltóüzlete.

Budapest, V., Nádor-utca 4.

Mint kitűnő tőkebefektetést ajánlja a magyar takarékpénztárak központi jelzálogbankja
4 1/2 százalékos adómentes zálogleveleit és
4 1/2 százalékos közszégi kötvényeit,
melyek nála a mindenkor napi árfolyamon jutalék-
mentesen kaphatók.
Teljesít tőzsdei megbízásokat, díjmentesen bevált szelvényeket, elfogad betéteket folyó- (cheque) számlára, pénztári jegyek vagy betéti könyvekre, s azokat 4 százalékkal adómentesen kamatoztatja.

Magyar ipar- és kereskedelmi bank
részvény-társaság váltóüzlete.

FÖLDVÁRY IMRE

férfitárat- és fehérnemű-raktára.
BUDAPEST,
IV., Koronaherceg-utca 11. sz., a főposta mellett és
VIII., Kerepesi-út 9., a Pannónia mellett.
Villamvilágítás. — Telefon. — Árjegyzék bérmentve.
Céggem össze nem tévesztendő Földvári J. (Jakov) eszével.

Gerson Anna asszony
BUDAPEST,
Andrássy-út 21.
(félelelet).

Buziás gyógyfürdő.
Ujonnan berendezve, villamos világítás, szénsavas
vasas források, női bántalmak, vészegénység, sá-
pör, vesefővénnyel, gyomor és bélhurut, idegbajok
ellen kiváló orvosi tekintélyek által ajánlva, szénsa-
vasas meleg perzső fürdő, hidegvíz-gyógyintézet, vasuti
állomás Lugos és Temesvár az állomásra társas
kocsik és magánfogatok vannak kiadva.
SCHOTTOLA ERNŐ gyógyfürdő-tulajdonos.

„Toronyórák“

palota, lakanya, gyári órákat,
villanyórákat,
legelőnyösebben rendez be
Mayer Károly L.
1-es magyar fő-ágyára
Budapest, VII., Kazinczy-u. 3.
Képes árjegyzék, költőjegyzék, bérmentve.

A Magyar Asphalt

részvény-társaság
Budapest, Andrássy-út 30
elváallja jótállás mellett
legelőnyösebben
asphalt-burkolatok

fektetését és
nedves lakások,
pinczék, stb. gyökere
száraztatását.

Telefon.

kereskedelmi bank

felmondotta

Kertész Tódor

műipararu raktár
üzlethelyiségeit.

Most

alkalom nyílik 1000
meg 1000-féle cikk
olcsó bevásárlására.

FÖLDES L.

puskaműves.

Budapest, IV., Múzeum-körút 3. sz.

Ajánlja díszan felszerelt raktárát, úgymint vadász-
fegyverek, Flobert és revolverek, épügi teljes
vadász-felszerelések és töltenyeket.

Javítások pontosan és olcsón eszközöltenek.

MAGYAR VASBUTOR-IPAR!

Kerti sátrak, padok, székek, betegek részére,
beteg-kocsik a legújabb hygienikus tanrend szerint
szerkesztve. — Szoba-closetek, gyermek-kocsik,
sodrony-ágybetétek, ágyak, mosdó-asztalok,
ruhatartók, úgyszintén kávéházak és kór-
házak teljes berendezése legnagyobb választékban
és jutányos árak mellett kaphatók

Sichermann Henrik
vasbutor-raktárában,
Budapest, VI., Andrássy-út 36. sz.

Nagy képes árjegyzékek
kiváratra bérmentve és ingyen.

Eisenschiml és Wachtl

Budapest, Váci utca 12

Gyár: Bécs, Kaiserstrasse 62.

Legnagyobb raktár minlennemű fény-
képezési gépek és készülékekkel.
Alapítva 1856. — Többször kitüntetve.
Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Uj! A fotografálás elemei. Ára 2 frt.

Hirdetések felvételnek

a Vasárnapi Ujság kiadó-hivatalában,

Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

18. SZÁM. 1894.

BUDAPEST, MÁJUS 6.

41. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG egy évre 12 frt
POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt félre — 6 •

Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egy évre 8 frt
félre — 4 • Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egy évre 5 •
félre — 2.50

Külföldi előfizetésekre a postaiag
meghatározott viteldij is csatolandó.

KLAMARIK JÁNOS NEGYYENÉVES JUBILEUMA.

A MAGYAR KÖZÉPISKOLÁK tanárai népes és dí-
szes ünnepet rendeztek f. é. április 28-ikán
Budapesten, Klamarik János vallás- és
közoktatásügyi miniszteri tanácsos tiszteletére,
azon alkalmából, hogy a magyar nevelés-oktatás
szolgálatában a gymnáziumi tanári pályán kez-
dett, majd a miniszterium kebelében előbb osztá-
lytanácsosi, később miniszteri tanácsosi min-
őségében folytatott buzgó működésének negyvene-
dik évét betöltötte.

Tisztelet-adás volt az az ünnepelés a taná-
rok részéről, kik valamint első sorban tapasztal-
talják, úgy bizonyára illetékesen is ítélik meg
a középiskolai ügyek ez idő szerinti vezető-
jének mind munkásságát, mind érdemeit.

„Hogy a középiskolai törvény megalkotása
óta mily munkát végeztünk, eseten-
ként mások; de azt az egyet konsta-
tálnom kell, hogy e tíz év alatt ethi-
kai változásoknak kellett végbemen-
niök, mert ime ma először vannak
együtt századokon át különválva volt
oly sok jellegű középiskoláink. Hozzá
akarom azonban tenni: ez nem az én
érdemem, ez boldogságom.”

E szavakkal végezte beszédét Kla-
marik János, a jubileumán elhangzott
üdvözlésekre válaszolva. És csak-
ugyan együtt voltak állami közép-
iskolai tanárok, benzések, ciszter-
citák, prémontrieiek, piaristák, refor-
mátusok, ágostaiak, városiak, sőt
még a szerb és román felekezeti
tanárok is részt vettek aláírásaikkal
az ünnepélyben.

Bár elég sokat munkálkodott az
ünnepelt férfiú, hogy e lélekemelő
megtisztelésben az ő érdemeit is lás-
suk, de azért elfogadjuk szavait úgy,
a mint mondotta; sőt készségesen el-
fogadjuk azt is, a mit Klamarik egyik
pohárköszöntőjében mondott, hogy
t. i. ezen ünnep nem az ő jubileuma,
hanem az egész magyar tanárság ün-
nepe, mely a hazai tanároknak ösz-
szetartozását dokumentálja. Elfogad-
juk, mert nem a személy érdek
bennünket, hanem a tény, mint nagy
munkának és tudatos tanügyi poli-
tikának elvitáztatlan eredménye.

KLAMARIK JÁNOS.

Ez a fontossága van ez ünnepélynek. Az
1883. évi középiskolai törvény végrehajtásánál
megértette feladatát a kormány, megértették
saját igaz érdekeiket és hazánk érdekét az iskola-
fentartók, megértették hivatásukat a tanárok.
Örülünk, hogy azon iskoláink, melyekből társa-
dalmunk és nemzetünk vezető osztályai kerül-
nek ki, most már együtt vannak a nemzeti
művelődés közös munkájában. Folytassák így
tovább egységes erővel!

Klamarik János Gömörmegyében, Losonczon
született 1832. febr. 7-én. Gondos nevelésben
részesült. Egyetemi tanulmányait részben a pesti,
részben a bécsi egyetemen végezte s 1852-ben,
vagyis 20 éves korában már, noha csak ideigle-
nes minőségben, tanárrá lett Félégyházán. Majd
a pécsi és a bajai, utóbb a székelyudvarhelyi,
végre pedig a besztérczébányai főgymnázium-
ban működött. Besztérczébányai tanári székét
1861-ben elfoglalván, nagy megdöbbenéssel ta-
pasztalta mindjárt az első napokban, hogy tanár-
társai, főleg pedig az igazgató hazafiatlan érzel-
mei miatt a gymnázium valóságos pánszláv fé-
szek. Erről meggyőződve, nem habozott és nem
késlett lépéseket tenni a baj orvoslására. Grün-
wald Bélával, a megye jeles alispánjával, majd
Ipolyi Arnold akkori besztérczébányai püspök-
kel kezelt fogva, oly sikeres lépéseket tett, hogy a
hazaellenes tanároknak, sőt az igazgatóknak is
pusztulnia kellett Besztérczébányáról, a felső-
ség pedig meggyőződve Klamarik tiszta és ön-
zetlen szándékairól, őt állította a veszélyezte-
tett iskola élére igazgatóul, s hogy milyen méltá-
n, csakhamar megmutatta azzal, hogy higgadt
és tapintatos eljárásával nemcsak megtisztította
az intézetet a haza- és nemzetellenes szellem-
től, hanem állandó és biztos tűz-
helyévé változtatta a hazafias irány-
nak, az igazi magyar művelődésnek.

1876-ban a besztérczébányai tan-
kerület főigazgatójává lett s ugyan-
azon szellemben működött e tágas-
sabb hatáskörében is 1883-ig, mi-
kor a miniszteriumba behivatott s itt
nem sokára előbb osztálytanácsossá,
majd pedig miniszteri tanácsossá
neveztetett ki. Hogy ezeken az állá-
sain mit tett, mit végzett, nem szük-
ség a magasztalás szavaival eldi-
csérni. Hadd szóljanak a száraz ada-
tok, melyek ékes szavaknál meg-
győzőbben fogják az eredményeket
megvilágítani. Csak a legfőbbekre
sorolkozunk.

A középiskolai törvény követelte
új kormányzat megállapítása, a köz-
épiskolák új kerületi beosztása és ad-
minisztrációjuk szervezése, az auto-
nom felekezeti középiskoláknál a fő-
felügyeleti jog gyakorlásának körül-
írása, az állami tantervek s a reájok
vonatkozó utasítások megállapítása,
az összes autonóm felekezeti közép-
iskolák tanterveinek revíziója, közép-
oktatásunknak a görög nyelvre vo-
natkozó reformja, az érettségi vizs-
gálati eljárás szabályozása, az auto-
nom felekezeti középiskolák érettségi
vizsgálataihoz kiküldött kormány-
képviselők számára készült utasítás,

Szt.-Margitszigeti gyógyfürdőhely.

A szt.-margitszigeti 437° C. hővíz kitűnő eredménnyel használtatik mint
fürdő vagy belsőleg, mint gyógyital és kiegészítő a következő kórképek
ellen: köszvény, osz, székély, idült kútegek, külsértések után fellé-
pett izsadmányok, görvölty és bujakór, máj-, gyomor-, bélbántalmak,
idült székrekedés, hólyaghurut, női bántalmak, garat-, gége-, tüdő-
hurut, hűdés, idegbántalmak. Meglepő sikerrel használtatik a massage,
villamos fürdő, hidegvíz és Kneipp-féle gyógy mód. 135 hold sétakert,
tiszta, pormentes levegő és 300 vendégszoba, társalgási és tekező-terem,
posta, telefon, távirda, gyógyszerár és elismert jó konyha. — Rendelő fürdő-
orvos: Dr. Bauer Antal, főbercegi udvari orvos. — Naponta katonák és
csigányzene. Hajóközlekedés félóránként. Menettáji jegy: hétköznap 20 kr.,
vasár- és ünnepnap 40 kr., gyermekjegy 10 kr. Fürdőidény tartama:
május 1-től október 1-ig. — A Szt.-Margitszigeti gyógyviz,
ugyszintén a szénsavval ellátott Szt.-Margitszigeti üdítő savanyviz
mindenkor frissen töltve kapható és mint legjobb és legelőnyösebb asztali ital és
egészségjavító víz kitűnő sikerrel használtatik: gége-, garat-, tüdő- és hólyag-
hurut, köszvény, máj-, gyomor- és bélbántalmak ellen. — Árszabály kívá-
natra bérmentve megküldetik. — Megrendeléseket lakásokra, ugyszintén gyógy-
vizre és üdítő savanyvizre átvész

a Szt.-Margitszigeti gyógyfürdő-felügyelőség Budapestén.

Lápfürdők, aczélforrások!!!

„Buziás“ gyógyfürdő

használó a Spaa, Pyrmont, Schwalbach és pywarthi aczélforrásokkal, kitűnő
meleg és hideg vasaczel-fürdővel, moor- és ásványfürdőkkel, tükör-
fürdővel és uszodával. Hidegvíz-gyógyintézet és massage.

Ivókúra kitűnő eredménnyel vészegénység, idült gyomor-
és bélhurut, homok-, kö- és vesebaj, méh- és hüvelyhurut, vérzési
rendelleneségeknél, magtalanság, idegbetegség, bujakór, osz, székély,
köszvény és fejfájásoknál stb. Fürdő-idény május-október. „Buziás“
gyógyfürdő vasuti állomás: Temesvár vagy Lugos. — Társaskocsik az
állomásnál. Ismeretéseket kíváratra ingyen.

Fürdőigazgatóság BUZIÁSON.

FROMMER A. HERRMAN utóda

mag- és növénykereskedése.

Fő-üzlet: V. Tükör-utca 5. sz. BUDAPEST. Fiók-üzlet: VI. Andrássy-ut 1. sz.

a középiskolai rendtartás, az autonóm felekezeti középiskolák fogyelemi szabályzatainak revíziója, az iskola-orvosi intézmény életbeleptetése, az iskola-orvosok és egészség-tanárak képzése és eljárásuk szabályozása, az összes tankönyvek revíziója és elbírálása, a nem magyar ajkú középiskolák számára új tankönyvek készítése, az iskolai építkezésekre, felszerelésekre megkívántató útmutatások és szabályzatok megállapítása, a tanszereknek a hazában való készítése, az alumneumok és internátusok fejlesztése, a felekezeti tanárok javadalmazásának emelése, az iskolai alapok jogi és vagyoni viszonyainak rendezése, új jövedelmi források nyitása, az alkotás intenzívitásának emelése: ime, néhány sorba összeszerítve a középiskolákat érdeklő alapvető és sarkalatos intézkedések nagy száma, melyeknek mindegyike a beható tanulmányt, s a régi nézetekkel szemben nem közönséges erőfeszítést és munkásságot kívánt. Ezekhez sorolhatjuk középiskoláinkban a testi nevelésnek általános föllendítését, és végül azt a törvényjavaslatot, mely most foglalkoztatja a törvényhozást s melynek messze kiható fontossága van középiskoláink színvonalának országos emelésére; értjük a nem állami tanárok nyugdíjazásának törvényvel való megállapítását s az ország középiskolái közt ily módon létrejövő nagy értékű viszonyosságot.

Nem szabad kifelednünk az oly munkát sem, mely tulajdonképen valamennyi többinek előfeltétele volt. Ez a középiskoláknak a törvény mértéke szerint való nagy revíziója. Először is megvizsgáltattak az összes középiskolák épületei, s úgy szintén az intézetek felszerelése. Azután külön megvizsgálás tárgyát képezte az iskolák tanári személyzete, szám szerint és egyéni képzettség szempontjából, stb.

Minden iskolafentartó iparkodott a hiányokat pótolni. Őt fentartó átadta az államnak iskoláját, 50 autonóm iskola az államhoz fordult segélyért, s azoknak a fele meg is kapta már a segélyt. Az eddigi rendes évi segélyek a lefolyt iskolai évben 183,000 frtra, összesen pedig eddigelé 948,000 frtra rúgnak. Mintegy 20 csonka középiskola kiegészült teljes középiskolává. Az iskolai építkezések körül az egész országban nagy mozgalom támadt, a lefolyt tíz év alatt 185 középiskolánknál 94 építkezés történt, melyekre hatodfél millió forintot fordítottak az állam és az iskolák fentartói. A szertárak körülbelül félmillió tanszakkal gyarapodtak, a könyvtárak 910,000 kötetről 1 millió 700,000-re emelkedtek. Az összes tanároknak száma 2500-ról 3200-ra növekedett. Az iskolák évi kiadás 3 1/2 millió forintól felemelkedett 6 millió forintra. E nagy arányú fejlődéssel lépést tartott középiskoláinkban az erkölcsi és tanulmányi állapotok emelkedése is.

Középiskoláink mai állapotának a 10 év előttivel való összehasonlítása megérteti velünk, hogy azt a férfiút, kinek ebben a nagy munkában oly nagy része volt, szolgálatának 40-ik évfordulóján lelkesedéssel ünnepelték az ország tanári karai.

JÓSIKA JULIA VERSEI.*

Aszód, 1865. szeptember hó.

1. Atyai hajlék.

Gyermekévim renetője,
Szép kastély bérezoldalon,
Hol tova tűnt álmok-szötte,
Öntudatlan hajnalom.

* Midőn Jósika Miklós születése 100-ik évfordulójának emlékét ünnepeljük és az ő szellemét idézzük lelkünk elé, lehetne-e oly hangon szólni, mely neki jobban essék, oly gondolatot kifejezni, melyet ő jobban értsen, mint annak a nőnek bánatos hangján szólni, annak a nőnek bánatos panasztól tolmácsolni, ki rajongással szeretett férjének halála után gyászba borult szívvel kereste föl közös boldogságunk édes otthonát és itt az elhagyottság melabús hangján panaszoja ki magát? — Jósika Julia 1865-ben, férje halálának évében, Aszódon írta német nyelven azt a három költeményt, melyeket fordításban benutatók. Jósika Julia, a derék magyar író, egy kötetnyi verset német nyelven írt, mely férje szánútetés idején, hosszas külföldi (drezdai) tartózkodása alatt majdnem második anyanyelvénél vált; de mégis annyira megőrzte magyar írói jellemét, hogy e verseket sehol sem közölte. A fordító.

Mért tekintsz rám oly mogorván,

Oly sötéten, komolyan,
Téged is bánt és gyötör tán
Hogy mindenem odavan.

Mindaz, mi szívemnek drága,
Boldogító kéj vala,
Lelkem összes boldogsága,
Mind oda van, mind oda.

Mi az, mit el nem vesztettem?
Szent hitem maradt csak ép,
S a remény, hogy kit szerettem,
Látom fönn az égbe' még.

2. Az öreg gesztenyefa.

Ezerszer üdvözöl szívem,
Te öreg, drága fa,
Nem mertem hinni soha sem,
Hogy látlak valaha.

Oh, hányszor álmodoztam én
Árnyas tetőd alatt!
Sírtnam, nevettem, üdv, remény,
Kétség zőzött, ragadt.

De a remény már odavan,
Nem szövkék álmokat,
Az idő sodrán oly sokan
Eltűntek az alatt.

Majd engem is hív a halál,
Nem itt, de messze, hol
Egy csöndes hely nyugalma vár,
Szív, ott megnyughatol!

3. Az én szobám.

Üdvözöllek drága hajlék,
Én szobám, én otthonom,
Hát való, hogy láthatlak még,
S benned újra lakhatom?

Mint gyerek, te benned játsztam,
Mint lány, itt tanultam én,
Nővérimmel itt tanyáztam,
S itt hunyt el egy drága lény.

Véle által itten éltem
Verfőnyés szép napom',
Itten küzde lánggal értem
S mostan itt öt siratom.

Üdvözöllek drága hajlék,
Hogy itt újra lakhatom!
Itt, hol jókedvem visszhangzik,
Mostan oszd meg bánatom!

Németből: HEGEDŰS ISTVÁN.

A FÉLKEGYELMŰ.

Elbeszélés.

(Vége.)

Irta Könyves Tóth Kálmán.

Alig pitymallott még, mikor két csendőrá Deli Gyurik kapuján zörgetett.

Édes anyját verték föl hajnali álmából.

— Hol van Gyuri? — kérdezték a szemeit dörzsölő asszonyt.

— Korán reggel kiment a földre krumplit ásni, legalább tegnap este oda szándékozott.

— Aligha kerekelt nem oldott, — jegyzi meg az egyik csendőrá. Merre van az a föld, néniémasszony?

— A nagy eperfa melletti dűlön jobbra, — válaszolt az öregasszony, — de hát, mi közük az uraknak az én fiamhoz, nem dezentor az, nem is ártja magát semmibe, obsitja van a királytól.

— Majd megtudja annak idejében, — szölt a csendőrá lóra pattanva, s vágattak a kijelölt irány felé.

Gyuri nem illant el. Még csak félbe sem hagyta a krumpli-ásást, a mint a lódobogást hallotta. Sietett a dologgal, mert még napkeltekor szántani is akart. Aztán Árva Pista most nem kísért el. Az is korán kelt. Az ásót az adta

kezébe. Azt hitte, ide jó ki a mezőre, de biz az otthon maradt.

— Jó reggelt, öcsém! gyere elő csak, egy pár szavunk lenne, — szólította meg a csendőrá.

— Adj isten, — viszonázá Gyuri, — mi jóban járnak az urak?

— Téged keresünk, tedd le az ásót; tiszteltet a szolgabíró úr.

— Mán, hogy engem, — kiáltott föl meglepetten a legény, — velem nincsen számadása, talán tévednek csendőrá uraimék.

— Azt majd a szolgabíró úr intézi el, mi csak azt tesszük, a mit parancsolnak.

— Jó van hát, megyek, — szölt nyugodtan Gyuri, vállára vetve az ásót.

Az első napsugarak megpihentek az áson. A csendőrá szemei szintén oda vetődtek.

— Add ide, öcsém, azt az ásót; jobb helye lesz annak nálam.

— Itt van, ni, legalább nem czipelem.

— Micsoda folt az ott a lábravalódon, öcsém?

Gyuri odanézett. Vértfoltokat vett észre.

— T-lán csak nem vágtam meg magamat? — kérdezte megütöközve.

— Ni, bizony még ez is véres! Talán az ákácosban szurtam meg magamat.

— Az ám, hé, — szölt oda a csendőrá, — az ásódtól lettél te véres. Hol jártál te Gyuri, ezzel az ásóval? Úgy-e az erdőben? Várj csak, — szölt, leszállva a lováról, míg a másik csendőrá felhúzta fegyvere ravaszát, — várj csak, tegyük össze szépen a kezünket, úgy sem imádkoztál még ma.

A legény véres kezeit összekötözte.

Gyuri ámult-bámult. Álmodik-e vagy ébren van? Honnan kerültek azok a vérfoltok? Ezen töprengett az egész úton.

A szolgabíró ott volt már hivatalában.

— No, Gyuri, — e szavakkal fogadta a legényt, — te ugyancsak hamar ura lettél a szavadnak.

— Micsoda szavamnak? — kérdezte megütöközve.

— Ejnye, fiu, — szölt a szolgabíró, — nem jól áll neked a színlelés, nem emlékezel, mit fogadtál a korcsmában? ... ugyan rövid eszed van.

Gyuri bátran nézett a szolgabíró szeme közé.

— De emlékezem, tekintetes uram, a mit mondtam, annak ura is vagyok, meg is tettem volna, de még nem jött el az ideje.

— Talán túl is esztél már rajta, miért is tagadnád... nézzed, ezek a vérfoltok ugyancsak kiáltanak.

— Nem értek én, tekintetes uram, az egészről semmit sem.

— Nem értesz, — folytató a szolgabíró, — várj, hát majd én segítek neked. Megesküdél, hogy azt az erdészt megölöd, ha rosszúl bánik Marton Juliskával. A szegény asszony elpanaszolta neked tegnap, hogy az ura megverte. Aztán hazajött a szüleihez... te pedig meglátogattad az erdészt. Lesbe állottál... mikor aztán kijött a házából, azzal az ásóval, melyet tőled elvettünk, ketté hasítottad a koponyáját. A tárczájából kivettél mindent, de a tárczát igen okosan ott hagytad, hogy azt gondolják, valaki rablási szándékból ölte meg. Aztán úgy véresen kimentél a krumpli-földre... nem volt időd átöltözködni... idejében elcsipettelek, mert hallod, az a fenyegetés régen a fülembé jött s szemmel tartottalak... nézd csak, milyen véres vagy. Nos, nem úgy van? —

Gyuri sehogy sem tudott magához jönni. Hátha igazat mond a szolgabíró? Az ásó véres, ruhája szintén. Nem az ákácszúska vérezte meg.

Hátha csakugyan ő ölte meg az erdészt? Hátha alvajáró, s a gonosz szellem adta kezébe az ásót! — Tekintetes uram, — kezdé aztán hidegvérrel, — én sem vallok, sem tagadok, hiszen látom, hogy minden ellenem vall. Nem mernék magam mellett megesküdni. Fogjanak el, kiálalom a büntetést, de azt hiszem mégis, hogy ártatlan vagyok... esküszöm, hogy semmire sem emlékezem. Véres ásom, véres ingem ellenem vallanak... még a szándék is megvolt bennem...

— Hát a tárcza tartalmát hová tetted? — kérdezte a szolgabíró.

Erre mintha paraszat tettek volna alá, olyat toppintott Gyuri, mérgesen, dühösen.

— Micsoda! hát még rablónak is tartanak? Mindent rám kenhetnek, de a rablást nem. Megtudtam élni még a magam kényerén tisztességesen, nem vágyódtam senkinek a kalácsa után, nem fájt a fogam soha a máséra.

Hiában faggatták, nem vehettek ki belőle egyetlen szót sem. Alibijét nem bizonyíthatta; még anyja sem vallhatott mellette. Pista tanúsága szintén érvénytelen lett volna. De meg a félkegyelműre a gyilkosság híre oly megrendítően hathatott, hogy a faluból még akkor reggel megszökött. Ugy félt az az istenadta a vértől, hogy ha egy tyukot öltek is, szaladt onnan messzire, hogy ne láthassa a szegény állat vergődését. Ment, a merre a szél vitte.

A vizsgálat erőlyesen igyekezett lebonyolítani a gyilkosság elrejtett szálait. Még az asszonyt is gyanúsították, hogy ő bujtotta föl kedvesét. A tárcza tartalmát Martonéknál keresték. De semmi sem vezetett e tekintetben nyomra. A bűnjelek, a halálos gyűlölet, fenyegetés mindmegannyi vádló tanu Gyuri ellen. Teljesen meg volt a felőlgyőződve a bíróság mindegyik tagja, hogy a vétket más nem követhette el. Még az özvegy is Gyurit sejtette gyilkosnak. Az éjjeli őrállomása is fontos volt. A gyilkosságot előző éjjelen látott valakit a Martonék háza előtt föl s alá jární, s ez a valaki Deli Gyurihoz ment be.

Védő ügyvéde is csak az enyhítő körülményekbe kapaszkodott. Büntetlen előélet, elkeseredés a miatt, hogy kedvesét kegyetlenül kinezta az erdész és több efféle. Gyuri hónapok óta ott ült már a börtönben, mikor egy reggel a szolgabíró a temesvári rendőrségtől levelet kapott, melyben értesítik, hogy egy hűlyét tartóztattak le, ki faluról-falura kóborolt. Kivallatták, hogy hovávaló illetőségű. Most hát haza tolonczoltatják. A mint azonban megmozdították, találak a zsebében többféle irományt, vagy százforintnyi bankjegyet s egy női arczképet. Ezt a levéllel együtt küldi, holnap a hűlye is megérkezik.

A szolgabíró mindjárt fölismerte az erdész irományait s Juliska arczképét.

— Hogyan kerülhetett ez a hűlye kezéhez? — kérdezte magában, s egyszerre, mintha a sötétben világosság gyúlt volna ki, megoldva látta a rejtélyt. De nem szölt semmit, megvárta, míg a hűlye megérkezik.

Jelentették másnap, hogy Árva Pista a tolonczlevéllel megérkezett.

— Hol kószáltál, Pista? — kérdezte a szolgabíró.

— Odajártam, kényeret keresni, felelte az egykedvűen.

A szolgabíró intett hajdújának s így szölt:

— János! küldje be csak az erdész urat, hadd rakja meg Pistát, a miért az ásóval fejen kólintotta.

Pista félénken a szegletbe húzódtott. Elhalványult, reszketett. Volt még annyi esze, hogy az éltől jobban féljen, mint a halottól.

— Ne bocsássák be, — nyöszörgött, — azért

vágtam fejébe a Gyuri bácsi ásóját, mert hallottam az ablak alatt, hogy Gyuri bácsit is, Juliskát is meg akarja ölni... azokat ne ölje meg... nem ütöd meg többet... az erdőre mentem... kijött, az ásó nálam volt... a fejére esett... úgy kell neki, ne bántsa Juliskát, a ki Pistának virágot szedett. Megjédtem, hogy megvernek, a mint az ásót hazavittem, elszöktem... ne bántsanak, én sem bántok senkit.

A félkegyelmű ölte meg az erdészt. A véres ásót Gyuri a sötétben vette magához s úgy ment ki, nem látott semmit sem, így keveredett a gyanuba. Senkinek nem jutott eszébe, hogy a vértől iszonyodó hűlyét is kérdőre kellene fogni. Gyuri visszanyerte szabadságát s fél év múlva meg is ülték a menyegzőt.

MÁJUS ELSEJE BUDAPESTEN.

Ha soha naptárba nem nézne is a fővárosi ember, mégis megtudná, hogy: no, most május elseje van. Megtudná, még pedig ugyancsak jókor reggel.

Máskor úgy hajnal tájban teljes csend borul még a főváros utcáira, legfeljebb ha egy-két terhes szekér döcög a kövezeten végig, vagy valamely elázott polgártárs dülöngözik hazafelé a hosszúra nyúlt mulatságból.

Most azonban egészen más képet öltenek az utcák. Alig hajnallik, megmozdult, megélénkül minden. Legelőször is a verklík szólnak meg, mindenféle hangon hirdetve, hogy talpra magyará, itt a május elseje!

A verklík régi indulóinak hangjaira csakhamar előkerülnek a cigánybandák is, és híhetetlen számban elárasztják kivált a külvárosi utcákat, s versenyt muzsikálnak a lármás kintornákkal. S hogy a dolog szebb legyen, innen is, amonnan is előkerül egy-egy mükedvelő polgár s húzó-muzsikáját a nyakába akasztva, végig harsogtatja az utcákat, hogy a kit még a verklíszó és cigánybanda fel nem vert, hát hadd keljen fel, hiszen május elseje van s ilyenkor kár volna reggelig aludni!

A boltajtók is egymás után nyíldogálnak kifelé. A nagyobb üzletek ugyan még tartják magukat, nem igen akarnak a hagyományos rendtől eltérni, hanem az apróbb boltok, kivált a holpálínka-félét árulnak, hajnal hasadtával már távra-nyitva vannak a egyik-másik derek üzletember ott pipál már az ajtóban, várva a jó szerencsét és nézegetve a felbokrétazott járókeltet.

Mert ilyenkor, kivált az igazi külvárosi polgár, el nem mulasztaná, hogy valami lombot ne tűzzön a kalapja mellé. Sőt a kocsisok lovaikat is felbokrétazzák lombbal, virággal, színes, czafrangos papirossal. Különösen kitesznek magukért a szeméthordó szekerek, a melyek egész kis erdőt emelnek házfedél forma gerincükön. Még a kocsis ostornyelére is virág van kötve, nem is szólva a lórol, melynek a füle is alig látszik a sok tarka papirostól. Szegény vén gebe el nem tudja gondolni, hogy mivel érdemelte ki e nagy tisztességet?

De legmozgalmasabb az élet ilyenkor a Városligetben. Ide siet seregestől kifelé különösen a kis iparos, munkás és cseléd népség. Jóformán azt sem várják, míg megvirrad, s már úgy 3 óra tájban egészen ellepik kivált a komédiás bódék környékét, s nem tekintve a korai időt, azonnal hozza fognak a mindenemű szórakozáshoz, és mulatnak irigylésre méltó módon.

A Városliget művészei, szatócsai, kufárai és komédiásai is mind talpon vannak már ilyenkor. A majomszínház művészei hozzá fognak a mutatványokhoz, az «Első magyar bűvészsarok» haladéktalanul megnyilatkozik s az igazgató úr személyesen megjelenve a bódé ajtajában, ünnepélyes hangon kijelenti, hogy immár mindenképpen állanak a nagyérdemű közönség fogadására. S a derek igazgató szava nem lesz kiáltó szó a pusztaban, mert a jóvérti közönség már ilyen korán is kész az igazi művészetet méltányolni, és csapatostól tódul be a sok élvezettel kecsgetető bódé-csarnokba.

Vannak azonban, a kiknek így hajnal tájban komolyabb természetű dolgokban telik gyönyörűségük. Ezek hát bevonulnak a Fényes Márton hazánkba «Műszerészeti és történeti muzeum»-ba, de hogy is ne vonulnának, mikor hatalmas betűkkel ki van írva, hogy: «Itt látható a világ legnagyobb csodája!»

Van azonban még sok egyéb hely, a hol nagyszerű mulatságok kínálkoznak. S mindenivé akad részvevő polgártárs elég.

Az egyik felekezett a cirkszokat keresi fel s élénk gyönyörűséggel élvezi a kitanúlt lovak, kutyák, majmok és bohócok mesterkedéseit, elismerő tappsal és krajezárral adózva a művészetnek.

Mások többre becsülik a bolondalmot. Nem is csoda, hiszen olyan cifra szerszámú falovak, strucczok, zsiráfok vannak abban megnyergelve, hogy lehetetlenség bele nem kívánczni. Felülnek hát a derek polgárok, s az ócska verklí nyekergő hangjai mellett kimondhatatlan élvezettel keringelnek a sebese forgó alkotmányban.

Ismét vannak, a kik a hintázásnak adnak előnyt. Hej, micsoda élvezet is az, mikor az ember olyan magasra fel tudja magát hajjattatni! Ezt látva a szokatlan, korai lármára ébredező verebek, megszeppennek s nem tudva mire vélni a dolgot, ijedten szanaszét rebbennek a hajnali harmattól csillogó falombok közül.

A «Szbériai hullámvásút» sem hever, ennek is akadtak már vendégei, a tó csolnakai is mind tele vannak, mindenikben vigan lubiczkolnak már a vízi sport lelkes barátai és barátói.

A kinek ez sem tetszik, ott van a «Mekhanikai lövölde». A szökököt vizsgáran tojás tánczol, azt kell lelőni. Nem is kerül sokba: 4 lövés, 10 krajezárral hirdeti harsogó hangon a lövölde igazgatója. Azonban úgy tetszik, a közönség mégis drágálja a mulatságot, mert csak kívülről szemléli az ugrándozó tojást, s már-már úgy látszik, hogy rossz napja lesz az igazgató úrnak, midőn egyszerre a tömegből im kiválik egy fiatal, jól kipódrótt hajszú polgártárs, s fényesre subiczolt eszmájában, elhatározottan megindul a lövölde belseje felé. Míg a kisse sáros porondon átlépdél, rendkívül vigyáz fényes eszmájára, a melyek nyilván saját keze művei. Végre azonban egy nagy lépéssel benn terem, felvesz egy puskát, czéloz, lö és — nem talál. Azután megint czéloz, lö és a tojás sérteetlen állapotban marad. Midőn mind a négy lövés ilyen formán füstbe ment, megrázza bódoros fürteit, fizet, s szó nélkül, büszkén odább lépdél.

Mindazonáltal láthatólag kellemetlenül érintette a balsiker, hogy tehát a beszantó emléket elűzte, oda járul egy villanyozó alkotmány elébe, a melyen következő szavak olvashatók: «Itt 3 krajezárral villanyoztatik!» Megfogja a vezetékeket, s jól megráztatja magát, hogy ha a lövés nem sikerült, hát legalább ez sikerüljön. A mint aztán vége van a műveletnek, akkor pillantja meg, hogy a másik oldalon is van egy villanyozó bódé, a melynek homlokzatán eme szavak ékeskednek: «Itt 2 krajezárral villanyozódik!»

— Ejnye, gondolja magában, — hogy észre nem vettem előbb! Egy krajezárral becsaptak! Hogy aztán jóvá tegye a hibát, elmegy a 2 krajezáros bódéhoz s ott is megvillanyoztatja magát.

Vannak azonban a vidám közönség közt olyanok is, és pedig nem kis számmal, a kik nem igen törődve sem villanynyal, sem szbériai vasuttal, sem más effélével, egyenesen beülnek a sörkörmába, a hol nemcsak enni lehet, hanem egyszersmind hatalmas zenét is hallhatni. Ott csavargatnak egy ócska verklí, a melyből minduntalan a «Marseillaise» hangjai áradnak szét. Nagyon tetszik, megéjlenzik, megtapsolják, majd pedig tánczra kerekednek, s a francia forradalom híres indulója mellett a legpompásabbul járják a polkát.

A «Vaudeville-kavéház» is tele van, a pinczerek alig győzik hordani a sok mindenfélét. Ime belép egy mézsáros legény is szive választottjával, egy takaros, jól megtermett szobaciezussal. Igen finom modorban társalognak. A mézsáros legény előzőkenyen kérdezi:

— Mit parancsol, nagyság?

A ciezus szemérmesen válaszol:

— Egy nagy porciózi vanilás fagyaltot kérek nek!

A pincézr készségesen szolgál a kért csemegevel, s cseppet sem titózik meg rajta, hogy valaki már virradatkor fagyaltot kezd. Tapasztalt ő ilyenkor külön dolgokat is, de nem törődik vele, csak épen a pénzt szereti előre látni.

Ezután csokoládéra éhezik a szemérmes czi-

ezs s abból is megiszik egy nagy pohárral, majd egy porció jegeskávára jön kívánsága. Ezzel is szívesen szolgál a lovagias mézáróslégény, s ki tudja még, hogy mi következneki utána, ha egyszer csak ilyen szavakra nem fakad a cizcizus:

— «Jaj, most már haza kell mennem. Feltalál ébredni a Nagysága, pedig tudja, igen székant!»

Egy pár vidéki úr is oda vetődött valahonét, s gyönyörködve nézik a nyüzsgő, vidám, mulató népséget.

— «Csakugyan világáros ez a Budapest, — mondja az egyik, — mert kis városok népe így nem mulat!»

Azzal a zsebébe nyúl, hogy izzadt homlokát megtörölje, azonban ekkor veszi észre, hogy a zsebkendő ellopott!

— «No pajtás, — mond erre a másik vidéki úr — igazad van: csakugyan világáros Budapest, mert ime, az én kendőmsincsem!»

— «Gyerünk haza!»

A LAKODALMI ÜNNEPEK GOTHÁBAN.

Régóta volt annyi fejedelmi családból származott egyen valahol egyszerre együtt, mint a múlt hóban a nagy világtól oly félreeső kis thüringiai városban, Gothában. Ez a város híres és sokat emlegetett a művelődéstörténelemben, mivel az egyház, iskola, irodalom és művészet képviselői közül igen sok élt itt; köztük elsőrangú nevezetességek is, de annál kevésbé fontos politikai szempontból: hiszen maga az ország, melynek fővárosa, a sok német állam között is a legkisebbek egyike.

Mindamellett nagyon sokat emlegetik régóta az itt uralkodó Koburg-családot, mint a melynek jelenleg, talán az egy dán királyt kivéve, legkiterjedtebb, legelőkelőbb rokonsága van.

Ez a körülmény gyűjtötte ide most is a sokfejedelmi vendéget. Nem kevesebb, mint 35 uralkodó vagy fejedelmi vérből származó herceg volt jelen. Angliából, hogy a legnevezetesebben kezdjük, ott volt Viktória királynő,

a walesi herceg és Connaught herceg; a német császári családból a császáron kívül ott volt anyja és öccse, Oroszországból megjelent a trónörökös és három nagyherceg; Magyarországból ott volt Koburg Fülöp herceg és neje, s ezenkívül egész sereg német fejedelem, herceg és hercegnő. S mindezek többé-kevésbé közel rokonok voltak egymással, és mindannyian anyai őse Viktória angol királynő, kinek két gyermeke, nyolc unokája s több, a fentebb említett 35 közt fel nem sorolt dédunokája volt jelen.

Magának az ünnepnek alkalmi oka is Viktória unokáival állott összeköttetésben. Két unokája kelt egybe egymással és egy harmadik menyasszonnyá lett. Az új házaspár Ernő Lajos hesseni herceg és Melitta Viktória szász-koburg-gothai hercegnő, kiknek arcképét lapunk ezenel be is mutatja.

Ernő Lajos (Károly, Albert, Vilmos.) Hessen uralkodó nagyhercege, IV. Lajos hessen-darmstadti nagyherceg s Alice hercegnőnek, az angol királynő leányának, gyermeke. Született

1868. nov. 25-én s 1892 márcz. 13-án atyja halála után foglalta el a trónt. Termesztelen fiatal ember, ki a német hercegek szokása szerint katonás nevelésben részesült, de a mellett a mai kor követeléseit is tekintetbe véve, a lipcei és giesseni egyetemek hallgatója is volt. Menyasszonya, Viktória Melitta hercegnő, a koburgi herceg leánya, ki tudvalevőleg az angol királynő fia, s előbb Edinburg herceg név alatt Angliában élt. A hercegnő 1876. nov. 25-én, tehát éppen nyolc évvel később született férjénél Malta szigetén, a hol atyja akkor az angol hajóhad parancsnoka volt. Születés helyének emlékére kapta Melitta nevét. A hercegnő általános vélemény szerint kedves és művelt hölgy, ki egészen angol nevelésben részesült s a német nyelvet is csak később sajátította el.

Mondanunk is fölösleges, hogy a sok fej-

zött. A már ott levő fejedelmi vendégek mind kimentek elébe a vasúthoz s azután valóságos díszmenetben kísérték be az agg királynőt. A diadalivél Muther főpolgármester, ki már 30 év óta több ízben szónokolt előtte, üdvözölte s katonaság kísérté mindenütt, mivel unokája, a német császár, tisztelete jeléül a híres első orosz dragonos testőrezredet rendelte ki ide díszőrségül. Az angol királynő elnököl ugyanazon este a nagy családi ebéden, melyet a trónteremben tartottak. Ezután volt a fátylas menet, a karének s nagy fogadás az úgynevezett óriás teremben, hol később színelőadás is volt. Megemlítjük itt, hogy ezen az előadáson a világhírű Alberti énekesnő mellett különösen kitűnt nevezetes hazánkfi, Barnay Lajos (atyja Budapesten a zsidó hitközség hazafias érzelmű titkára volt), ki állandóan Berlinben lakik s oly hírneves ember, hogy «Hof-rath» czímet is nyert, mely czímet előtte a színészek közül csak Devrientnek adtak. Április 19-én délelőtt volt az esküvő. A szabályszerű polgári szertartást a palotában a családtagok jelenlétében, egyszerűen végezték, de annál fényesebb volt az egyházi szertartás az udvari templomban, melyet egyik képünk mutat be vázlatosan. A násznép kevés kivétellel csupa fejedelmekből és hercegekből állott, köztük volt, mint nyoszolyóleány, az angol királynőnek egyik dédunokája, Feodora meiningeni hercegnő is. Az esketést a 85 éves dr. Müller superintendens végezte. A gyűrűváltás megtörténtét 21 ágyúhívás hirdette. A szertartás végeztével az új pár a templomban legelőször az angol királynő elé járult, ki unokáit szeretettel ölelte meg.

A menyegzői napnak volt másik nevezetessége is: az orosz trónörökös eljegyzése Alice hesseni hercegnővel, az imént esküdtött völégény nővérével. Nagy fontosságú esemény ez politikailag is, mivel a földgömb három lehatalmasabb uralkodó családját, az angolt, németet és orosz, új szorosabb kötelékkel fűzi egymáshoz. Maga az eljegyzés természetesen szűk családi körben történt s így itt nem az ünnep lefolyásai, hanem a jegyes pár egyénisége az érdekesebb.

A menyasszony Lajos hesseni nagyherceg és Alice angol hercegnő leánya. Született 1872 jun. 6-án Darmstadtban. Anyja Alice Viktória Helena Luiza Beatrix nevet adott neki; Alice-nek azért nevezte Alice helyett, mivel azt tapasztalta, hogy a németek az ő nevét nem tudják jól kimondani. Hat éves volt a kis leány, mikor az egész családot megtámadta a diftériusz, melynek anyja és egy kis nővére áldozata is lett. Az utóbbi években, mivel három idősebb nővére már régebben férjhez ment, Alice hercegnő magában maradt, így főleg atyja halála után csupán udvara által környezve egyedül élt Darmstadtban.

Völégénye, az orosz trónörökös, Sándor császár fia, Miklós nagyherceg már világszerte eléggé ismert ifjú, különösen nagy keleti utazása óta, melyről egy lapunkban ismertettünk fényszemlét, mely reá nézve igen sajnós emlékü, mivel valóságos merényletet kíséreltek meg ellene, nem a nihilisták, hanem egy japáni

fanatikus rendőr. Tudvalevő dolog, hogy a merénylő az orosz trónörökös kardjával meg is vágta s ha nincs mellette unokatestvére, a görög trónörökös, ki a csapást részben elhárította, nagyobb szerencsétlenség is történhetett volna. Különben az orosz trónörökös már máskor is vesztélyben forgott egy családja ellen intézett nihilista merénylet alkalmával, melyet közönségesen a borki baleset néven ismernek.

Az orosz trónörökös III. Sándor császár és Dagmar Mária Feodorovna dán hercegnő fia. Született 1868 május 18-án Szent-Pétervárt, így csak négy évvel idősebb arájánál, mivel annyiban rokonságban is van, hogy nagyanyja, II. Sándor császár neje, II. Lajos hesseni nagyherceg leánya volt. Ismeretes azonban, hogy a mostani császárnő nővére a walesi hercegnének, ki a menyasszony nagybátyjának felesége. A családi összeköttetés tehát itt is megvolt eddig is, de ezen eljegyzés által még erősebbé vált. Mindenki óhajtja, hogy a hatalmas orosz birodalom leendő uralkodójának ez a családi összeköttetés támaszt nyújtson a béke biztosítására.

AZ IFJUSÁGI MONSTRE-HANGVERSENÝ A VIGADÓBAN.

A dr. Klamarik János kultuszminiszteri tanácsos tiszteletére rendezett jubileumi ünnepély utolsó mozzanata volt egy ifjusági monstre-hangverseny a Vigadó nagytermében, 1000 közreműködővel, a kik közül 920 énekes volt, 13 budapesti középiskola s más 7 budapesti intézet növendékeiből állítva össze, húros (hárfá), vonó és fúvó hangszerektől kísérvé. Ha jól emlékszünk, ez talán a harmadik ilyen hangverseny a fővárosban. A Vigadó nagy terme nem telt meg egészen, a minek, valószínűleg, egyetlen oka az olcsóbb jegyek csekély száma volt, legalább mi magunk is, egy csoport ifjabb és idősebb embertársunkkal, midőn forintos jegyet kértünk, azt a választ kaptuk, hogy az már elfogyott s csak két forintos ülőhely van. Két forintos pedig az ember jóval nagyobb megfontolással ad ki ugyanazon élvezetért, mint egyet. A hangverseny programja érdekesen volt összeállítva s az így is elég nagy és díszes közönség nem mindennapi zenét élvezhetett részeseülhetett. Az ifjak bevonulása és elhelyezkedése, zászlóikkal és egyéb csillogó jelvényeikkel, festői képet nyújtott s az ezer torok zengése hatalmasan betöltötte a rengeteg termet. Jól beváltak gyakorolva és ügyesen vezelve, a miért kétségtelen dicsőreletti Harrah Józsefet, a tanítót és rendezőt. Különösen nagy hatást tett Händelnek két műve: a *Diadal-ének* a *Makkabeus Judás* oratoriumból, az első szakaszból, a melyet a közönség kíváncsán hallgatva ismételték; s a *Largo*, hegedű, hárfá és harmonium-kísérettel, a második szakasz elejéről. A harmadik szakaszban egy német népdal

MIKLÓS NAGYHERCEG, OROSZ TRÓNÖRÖKÖS ÉS JEGYESE ALIX, HESSEN-DARMSTADTI HERCEGNŐ.

ERNŐ LAJOS HESSENI HERCEG ÉS MENYASSZONYA MELITTA VIKTÓRIA SZÁSZ-KOBURG-GOTHA HERCEGNŐ.

volt ügyesen karra téve és nagy hatással előadva; s a befejező rész: Arany János *loborzója* (Amadé versére: A szép fényes katonának, stb.) csak azért nem tett nagyobb hatást, mert már akkor — mint rendesen a végén — a közönség kissé kifáradt és sietett a ruhatár felé. Egy szóval a hangverseny sikerült és élvezetes volt, s annak a jótékony céljának, a melynek a javára tartott (a középiskolai alapítvány), valószínűleg jövedelmezett is. S ez eddig jól van.

Azonban, mint a gondolkodók jól tudják, minden emberi kellemes dolognak megvan a maga kellemetlen és hátrányos oldala is, s az ilyen ifjusági látványosságokkal is jó lesz csinálni banni. A gyerekek és az ifjú emberek is kétségtelenül roppantúl tetszik az, ha ő zászlókkal járhat, a közönség előtt szerepelhet (új

ruhában) s tapsokat kap. Azonban ne feledjük, hogy ez sok egyéb jónak a rovására esik. Először is a fegyelemnek általában, a mely pedig különben is rossz lábon áll a mai középiskolákban. Másodszor az ilyen mutatványos dolog, s az arra való készülés, mely hónapokon át tart, kizökkenti a fiút a rendes tanulási utjából, a mely pedig napról-napra való összpontosított figyelmet és szorgalmat követel. Előtte jóval s utána is egy darabig, nem izlik a latin grammatika. De harmadszor — s ezt tartjuk a legmagasabb ártnak — az ilyen látványosság, ha sűrűn ismétlődik, az a nélkül is elég felületes, szétszóródott, önmagában elmélyedni és gondolkodni, vagy egy-egy tárggyal komolyabban foglalkozni nem is tudó, nem is szerető fővárosi ifjat még üresebbé, felületesebbé s a tetsző látszat után futóvá teszi. Hiszen a nélkül is úgy szétszórja figyelmüket a fővárosi élet, hogy képtelenek a komoly munkára; hiszen vasárnaponként, a mikor egy kis szabad idejük van, (sőt hétköznap is rendesen), ott sétálnak a Kossuth-, Váci- és koronaherceg-utcák fényes tömkelegében, a nagyok között, hogy lássanak és láttassanak. És e felületességben, léha hiúságban, a látvány utáni futásban legfőbb bátorítójuk és szövetségesük maga a társadalom; s ha még az iskola sem óvja őket ettől, akkor ki védi meg? Azért vigyázzanak a consulok!

Azt hisszük, hogy az ilyen ifjusági hangversenyeknek egyetlen hasznos és maradandó eredménye az ifjuság esztetikai képzése, a mire fajunknak határozottan nagy szüksége van; de azt el lehet érni kisebb körben is és kevesebb látványossággal. Arra pedig, hogy középiskolai tanulóink a világ előtt is fellépjenek mint szereplők, s kivegyék részüket úgy a közös jó kedvűből, mint a dicsőségéből: teljesen elegendők az évenként tartatni szokott pünkösdi torna-ünnepélyek.

Egy tanár.

A VILÁG VÉGE.

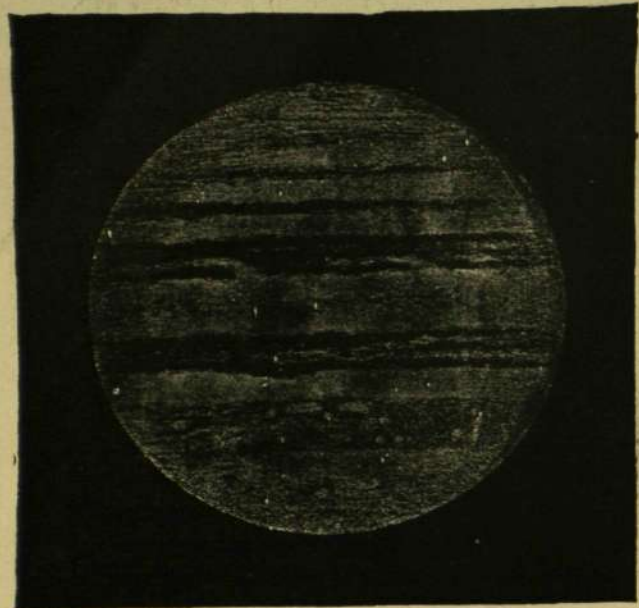
Flammarion új könyvéből.*

II. Kézleírás.

A csillagászat legszellemesebb népszerűítő-jének új könyve az olvasót sajátos, egészen új környezetbe vezeti.

Első része egy roppant csillagászati katasztrófáról szól. Hogy az üstökösök, a melyeknek alkatrészei még ma sincsenek biztosan megállapítva, Földünkkel véletlenségből találkozhatnak, az nem új dolog. A híres Biela-üstökös uszályával bolygónk tényleg találkozott is, sőt annak visszamaradt alkatrészein évenként szep-

* *A Világ vége*,* megjelent Kenedi Géza fordításában, a Légrédy-Testvérekéknél. Ára fűzve 5 forint, díszkötésben 6 frt 50 kr.

Jupiter még élete kezdetén van; nem látunk belőle úgyszólván mást, mint gőzöket és felhőket.

temberben és novemberben még mindig áthalad.

Flammarion azonban egy üstökös csaknem homlokegyenest hoz neki a Földnek a XXV. században. S ezen nagy égi baleset körül csoportosítja gyönyörködtető képzelőtehetségével mindazt, a mit a „világ végéről” akár a természettudomány, akár a történelem, akár pedig a theologia álláspontján tudni valóban érdemes.

A XXV. század emberisége természetesen már sokkal fejlettebb, mint a mai. A léghajózás már szépen be van rendezve. A városok óriások; Párisnak 9 millió lakosa van s az európai művelt nemzetek az „Európai Egyesült-Államok”-ban szövetkeztek.

A csillagászat természetesen általánosan elterjedt tudomány s a nagy csillagvizsgáló intézetek a Mars emberiségevel jelek útján képesek érintkezni. A közeledő üstökös csakhamar felfedezze a Gaorisanker-hegyen elhelyezett csillagvizsgáló a Páris népe lázban áll, mivel gyorsan kiderül, hogy az üstökös a Földdel össze fog ütközni.

Ez pedig két okból veszélyes. Először azért, mivel az üstökös nszálya zöldes színű, tehát mérgező természetű és gyulékony szénóxydból áll, másodsor pedig azért, mivel fejében szilárd, meteorszerű magvak vannak, tehát a Föld összezuhanása is lehetséges. Az üstökös fejének átmérője ugyanis harminczsor akkora volt, mint a Földé s óránként 149,000 gyorsasággal közeledett, a mi az összeütközés perceit is kiszámíthatóvá tette a Kepler-féle törvény számítása szerint, melyet a szerző néhány ügyes fogással megismertet.

A párisi tudományos Intézet a közreműködés lecsillapítása és a tudományos észleletek közlése végett két ülést tartott egymás után. Kiderült itt is, hogy a XXV. század tudósai sem értenek egyet, fölszólalásaiukat azonban Flammarion a csillagászati, vegytani, orvosi és földtani tudomány egy-egy kis önálló részévé tudja tenni. A csillagász természetesen a dinamika és a hő elméletét tárja föl, az orvos megfulladást jósol s a geolog a Föld lassu elmosásában és természetes halálában hisz. A papok legjobban hisznek a tűzpusztulásban, mivel ez felel meg leginkább a bibliai jóvárendeléseknek.

Érdekesnek találjuk az akadémia főtítkárának előadásából kiemelni azt a részt, mely a *víz eltűnésének* igen valószínű elméletét fejti ki:

„Folytonosan bizonyos mennyiségű, bár ha az egészhez mérve, igen csekély vízmennyiség hatol át a talaj rétegein, akár a tenger fenekéről, akár a hasadékokon és repedéseken, a tenger alatti talajmozgások, vagy kitorések által okozott résekben, akár közvetlenül a szabadon álló földszínen át, mivel nem minden beszűrődő esővíz akad meg vízhatlan agyagrétegekben. Altalában véve az esővíz forrásokon, patakokon, folyókön és folyamokon át tért vissza a tengerbe; de ezen útjánban agyagos mederre van szüksége, melyben a lejtők mentében hőmpolyog alá. Ha ilyen áthatatlan medret nem talál, beszűrődés útján mélyebbre hatol a Föld likacsos kérgébe s a mélységben fekvő körtegeket eltölti. Ezt a vizet réteg-víznek nevezzük.

„Ez a vízmennyiség a körforgásra nézve el van veszve. Vegytanilag elvegyül és hidratokat hoz létre. Ha nagyon is mélyre száll le, igen magas hőfokot ér el, gőzzé válik és ebből keletkezik gyakran a vulkán és a földrengés. A vulkanikus füst csaknem egészen vízgőzökből áll. Azonban a talaj mélységében, valamint a szabad ég alatt a légkörben mozogva, nem megvetendő vízmennyiség alakul át hidratokká, sőt oxydokká; semmi sem idézi elő oly gyorsan a rozsdásodást, mint a nedvesség. A víz elemei, a hidrogén és oxigén így megszilárdulva nem alkotnak többé folyékony testet. Másrészt pedig a melegvizek, nem képeznek-e ezek is egy földalatti folyórendszert s nem származnak-e ezek is a felszínről? Ezek pedig nem térnek vissza sem a felszínre, sem a tengerbe.

„Akkor vegyi összetétel által okozott megszilárdulás, akár a földgömb mélyebb rétegeibe való behatolás okozza, a Föld színének vize mindinkább fogyotkozik. Leszáll mélyebbre és mélyebbre a szerint, a mint a Föld melegsége eloszlik.

„A forróvízi artézi kutak, a melyeket száz év óta a világ nagy városai mellett furnak s a melyek a házi használatra szükséges meleget ingyen szolgáltatják, a belső hőmérséklet leszállásával ki fognak merülni. El fog érkezni egy nap, a mikor a Föld egészen központjáig ki fog hűlni s ez a nap egybe fog esni a vizek teljes eltűnésének napjával.

„Úgy látszik, uraim, hogy naprendszerünk különböző égi testeire általában ilyen sors várakozik. Szomszédunk, a Hold, a melynek a Földhöz képest jelentékenyen kisebb térfoglalata és tömege van, sokkal gyorsabban kihűlt és hamarabb végig élte csillagászati életének korszakait. Egykori tengerei, a melyeken még ma is fölismerni a víz működésének eltörölhetetlen nyomait, teljesen kiszáradtak; soha nem észlelnék ezen égitesten semmiféle kigőzölést, felhőképződést, a mint a szinklepelemzés sem fűdözi föl benne a vízgőz semmi nyomát. Száraz síkságok, kopár sziklák, kiszáradt körmedencék lepik el. Másrészt a Marsbolygón, mely szintén kisebb, mint a Föld és életkorára nézve is kétségtelenül haladottabb, meg lehet állapítani, hogy nincs többé egyetlen, nevére méltó oceánja sem, csakis közepes kiterjedésű, sekélyes és egymás közt csatornákkal összekötött földközi tengerei. Hogy a Marson valóban kevesebb víz van, mint a Földön, ez megfigyelések útján megállapított tény; ott a felhők is sokkal ritkábban fordulnak elő és a légkör is sokkal szárazabb, a kigőzölés és összesűrűsödés tünetei is sokkal gyorsabban mennek végbe, mint itt; a sarki hólepel is sokkal nagyobb változatoságot mutat évszakonként, mint a földi hóképződés. Másrészt a Venus-bolygó sokkal fiatalabb, mint a Föld és folytonosan föllegekkel tömött nagy légkörrel van körülvéve. A mi pedig a Jupitert illeti, az még élete kezdetén van; nem is látunk belőle úgyszólván mást, mint gőzöket és felhőket. Tehát az általunk legjobban ismert négy idegen világ a maga részéről is mindegyik megerősíti azt a megfigyelést, hogy a földi vizek korszakos fogyásban vannak.

„Az általános nivellálódás elmélete a Mars-bolygó mostani állapotában nagy bizonyítékot talál. A kitűnő geológus imént mondotta el nekünk, hogy a folyók korszakos működése következtében idővel a szárazföld végleges felszínét csaknem teljesen vízszintes síkságok fogják képezni. Ez már a Marson be is következett. A velünk szomszédos világ tengereinek partjait annyira összefolytat már, hogy igen gyakran és könnyen víz alá kerülnek, mint azt az egész világ tudja. Évszakonként több százszázernyi négyszög kilométernyi terület válik szárazzá vagy kerül víz alá egy igen sekély vízfőzet következtében. Ezt kivált a homoktenger keleti partján lehet észlelni. A Hold fölületén mindazáltal nem történt meg a kiegyenlítés. Nem volt rá elegendő idő s befejezése előtt már nem vala többé sem hozzávaló vize, sem szele. A nehézkedés ott különben is majdnem tetlen.

„Bizonyos tehát, hogy századról-századra alá van vetve minden a végzetesű kiegyenlítésnek, a Föld ugyanazon idő alatt a birtokában levő vízmennyiség tekintetében fokozatosan elszegényedik. Minden arra mutat, hogy ez az elszegényedés lépést tart az ellaposodással. A mint a földgömb belső melegét elveszítve kihűl, kétségkívül a Holdnak sorsára jut és meg fog repedezni. A földi meleg teljes kivásának az a következtetése, hogy a Föld belsejében zúgok és őrögek támadnak s az oceánok vize ezekben az őrökben helyezkedik el; mivel pedig ott gőzzé többé már nem alakul: vagy elnyelve marad, vagy elvegyül az érzékövekkel hidratok és oxydok alakjában. A vízmennyiség a legkisebb mértékig, úgyígyteljes eltűnéséig, folytonosan kevesedik fog. A növények nélkülözni fogják lényeges életfeltételüket, át fognak alakulni és el fognak pusztulni. Az állati fajok is át fognak alakulni hasonlóképen; lesznek még növényevők és húsevők egy darab ideig, de az előbbieket azután fokozatosan eltűnnek, maguk után rántva az utóbbiakat a halálba, míg végre az emberi nem maga is, dacára alkalmazkodásának, éhségtől és szomjúságtól fog veszni a Föld kiaszott síkságain.

„Ennélfogva, uraim, megállapíthatjuk, hogy a világ vége nem egy új vízőzőn, hanem a *víz elfogyása* alakjában fog bekövetkezni.

Igen érdekes része a könyvnek az a fejezet is, a hol a szerző egy pillantást vet a világ végében való hitre a lefolyt keresztény évszázadokban, a melynek maradványa gyanánt tekinti azt a még mindig meglevő babonás népies hitet, mely a napfogyatkozásokból a világ végpusztulását jósolja.

Azonkívül átvizsgálja az olvasót egy *vatikáni zsinaton* is, a hol a „pápa istenségének” hitelvét kimondják s a föltámadás részleteivel vesződnek a helyett, hogy a közeledő üstökös-sel komolyan törődjenek. Pedig a Mars lakói a csillagászok útján jelképekkel megüzenték, hogy az üstökös magva éppen Itáliában fog lezuhanni.

Az összeütközés július 13-án éjféltűn csakugyan bekövetkezik a maga rettenetességeivel úgy, a mint a csillagászok előre jelezték.

E borzalmasan szép részből átvesszük a következőket:

Az üstökös uszályának eleje már behatolt a Hold forgási körének belsejébe is; itt-ott már érte a földi légkör megritkult véghatárait, mintegy 200 kilométer magasságban.

Ez a pillanat volt az, a mikor minden emberi szem kimeredt és vadul forogva, szinte tébolyodottságot fejezett ki, a mint körszékre a láthatárnak lángbaborulását és az ég felé lobogó apró violaszínű lángok játkait megpillantotta. Csaknem azonnal ez után az üstökös veszített fényéből, kétségkívül azért, mivel a Földhöz közeledvén, bolygónk árnyékába is behatolt s világosságának egy részét, azt, a mely a naptól származott, elveszítette. Ez a látszólagos kialszás különben inkább csak az ellentét hatása volt; a mint azonban a kevésbé eljáratott szemek hozzászoktak ehhez az új világossághoz, ez is csaknem olyan intenzívnek tűnt föl, mint az előbbi, jóllehet halvány, baljóslatú és kísérgetes vala. A Földet soha nem világította meg ilyen sápadt ragyogás. Mintha az egész végtelenség ki lenne világítva s belőle villám-villóság csapkodna elő. A levegő szárazsága elviselhetlenné vált. Mintha valamely olvasztó kohó forró levegője ömlenék le felülről, valamely kiálhatatlan kónszaggal fertőztetvén meg a levegőt, a mit kétségkívül a villamossággal tülletített ozon idézett elő. Mindenki azt hitte, hogy utolsó perce elérkezett.

Egyszerre csak egy nagy kiáltás verte fel az aggodalom tompa csendjét.

„A föld meggyűladt! A föld meggyűladt!” hangzott föl minden oldalról borzasztó zajongás közepette.

Valóban az egész láthatárt körülfogta egy kékes lánggal égő tűzkeszörű. Ez, a mint előre látták, csakugyan a levegővel vegyülő szénóxyd égése volt, mely szén-anhydridákat hozott létre. Bizonyára az üstökös hidrogénjéből keletkezett lassacskán. Az égés olyan volt, mint valamely halotti tűz a ravatal körül.

A mint a megrémült, mozdulatlan s a félelem következtében szinte szíve közepéig megmereedt emberiség visszaforgott lélekzettel nézett fölfelé, hirtelen mintha fölhasadt volna az égboltozat s a tátongy hasadékból mintha egy óriási tűzhányó torok tűnt volna fel, mely roppant zöld lángokat ontott ki magából. A tűzjelenség hatása oly borzasztó volt, hogy a kik látták és még nem rejtőztek el a pincékbe, férfiak, asszonyok, aggyastányok, gyermekek, kivétel nélkül mindenki, a legbátrabbak úgy, mint a leggyöngébbek, hanyatt-homlok, lavinamódra rohantak le a pincékbe és földalatti helyiségekbe, a hol minden zugot zsúfolásig megtöltöttek. Sokan már meg voltak halva, részint agyonszorítás, gutaütés, szívvelhűdés, részint pedig agyvelőgyulladásba átesapott őrdjónak következtében. Az életszűrés mintha hirtelen elröppent volna az emberi fejekből, tompa öntudatlanságnak s lemondó és néma bárgyúságnak adván át helyét. Itt-ott csakis néhány öllekező pár vált külön a pusztulás és remülés színhelyétől, átengedvén magát a szerelem vigasztaló rajongásának.

A kiszámítások szerint a földgömbnek, mint valamely golyónak kellett átröplnie az üstökös felhőszerű tömegén, s az üstökös légkörének a föld légkörével való találkozása pillanatától kezdve az átvonulásnak négy és fél óra hosszat kellett tartania. Ezt annál könnyebb volt meg-

Az utolsó ember-pár villamos léghajóján.

állapítani, mivel az üstökös — hatvanötször szélesebb lévén, mint a föld átmérője, — nem homlokegyenest, hanem a központtól körülbelül egy negyed résznyi távolság irányában, óránként 173,000 kilométer gyorsasággal haladt. Már vagy negyven perc telt el a találkozás első percétől számítva, midőn az izzó kohó forráságával bírő és torzasztó módon kénsgázt levegő már annyira főtóvá lett, hogy annak bármily csekély fokozódása visszavonhatatlanul minden életet elpusztított volna. Maguk a csillagászok is visszavonultak helyiségeik belsejébe s azt hermetikusan elzárt iparkodtak, majd pedig a pincékbe voltak kénytelenek is menekülni. Párisban egyedül csak ama fiatal számvető hölgy maradt még néhány másodpercet tovább a terraszon, a kivel nem rég megismerkedtünk. Ez a rövid idő elég volt arra, hogy egy óriási égitest lehullását szemlélje, mely tizenöt- vagy huszszor oly nagyok mutatkozott, mint a Hold korongja és déli irányban villámgyorsan röpült. Azonban neki sem volt már több ereje, hogy a megfigyelést folytassa. Lélekzetét sem lehetett már többé venni. Az életműködésre nézve gyilkoló hatású hőséghez és szárazsághoz a légkörnek a képződő szénóxyd által való megmérgezése is járult.

A fülek mintha egy belső halálharang csöngetését hallották volna. A szívek verése erőszakos volt és a megpattanásig gyors; mindenütt fullasztó kénsgázt! Ugyanakkor tüzeső, hulló-esilag-zápor indult meg az égről. Ennek legnagyobb része nem jutott ugyan le a talajra, de számos meteor bomba módjára szétrobbant s a födeleket áttűtve, csakhamar mindenfelé tűzvész okozott. Az ég lángolni kezdett. A magasság égésének most már a földi tűzveszélyre hasonlított, mintha csak a villámok egész hadserege gyújtotta volna meg a világot. Siketítő dörgések következtek egymásra szakadatlanul. Ezt részben a légkövek robbanása, részben egy borzasztó vihar közeledése okozta és csakugyan úgy látszott, hogy a légkör forrósága gyors villamossággá kezd átalakulni. Távoli dobpergéshez hasonló folytonos moraj zúgott a fülekbe, melyet közbe-közbe borzadályos ütközések recsegése és baljóslatú kigőzölés zavarát meg. Azonfelül val lármá zaja, valamely roppant nagy kazánban forró víz sietergése, erőszakos robbanások, ágyúlövésszerű sortűzek, a szél jajveszékölő süvítése és a talaj rázkódása mintha csak össze akarná dönteni az egész Földet. A vihar ebben a pillanatban oly rettenetes, kíméletlen és vad volt, hogy az emberiség a rémületől megmémült, megmereedt, csaknem megsemmisült, végül pedig olyan tehetetlenné vált mint a falevél, melyet a szél maga előtt hajt. Most már csakugyan itt volt az utolsó ítélet. A nélkül, hogy kezét segítség után nyújtotta volna ki, mindenki belenyugodott már abba, hogy az egyetemes tűzvész romjai alá fog temetkezni. Szorosan átfölve tartották egymást mindazok, a kik nem akartak egymástól megválni s a kiknek utolsó vigasztalásuk már csak az volt, hogy együtt fognak meghalni.

Azonban a pusztító mennybeli hadsereg javarésze már átvonult s a levegőben a megritkulás, az őrösség bizonyos nemét lehetett érezni, meglehet, hogy a meteorok robbanása következtében, mivel az ablaktáblák egyszerre csak kiröptek és az ajtók maguktól kitérültek. Odakint hatalmas szélvész dühöngött; ez az égést nagyban siettetette és új életre ébresztette az emberi-

seget, mely abban a pillanatban vissza volt már adva az életnek és kezdett előbujni rejtékéből. Aztán felhőszakadás következett.

Az összeütközés Páris lakosságának csak egynegyvened részét vitte el s az emberiség tovább folytatta életét.

Flammarion könyvének második része a jövő korszakainak, 10 millió évre terjedő fejlődésnek és a beálló hanyatlásnak van szánva.

Merész fantáziájával végig kíséri az emberiséget egészen végelpusztulása utolsó napjáig.

Az emberiség fokokonként tökéletesedik s eszményi magaslatokig küzd föl magát. A nők a férfiakat rákényszerítik, hogy a háborúval

hagyjanak föl. Nehezen megy, de megy ez is. A katonai és hivatalnokai kar óriási költségeit megtakarítják, hasznos cselekedőkre fordítják s óriási városok és csatornák keletkeznek. Minden az eszményiség felé törekszik s az emberiség új érzékek birtokába jut, a melyek közt legnevezetesebb a telepatikus érzék.

A Föld felszíne is lassan változik. A tenger csakugyan előnyomul. Páris lassan romhalmazzá változik, majd tenger alá kerül s még neve is eltűnik.

Az emberiség lassan eléri a fejlődés tetőpontjára s azután a Földdel együtt megvénülve, hanyatlani kezd.

A víz csakugyan megcsappan a légkörben s beszivódik a Földbe, a minek a földgömb kihűlése és évezredek folytán örökös fagy lesz a következménye.

Érdekes, hogy Flammarion is ugyanazon véget jósolja a világnak, a mit a mi *Madáchunk*, sőt mintha Ádám és Eva gondolatát is egyenesen tőle vette volna át.

Az üvegfüdek alatt védekező emberiségből utóvégre csak két fiatal lény marad élve: *Omegár és Éva*. Ezeknek idylljével végződik a tizmillió esztendő.

Az utolsó ember-pár mindenből kifogyva, villamos léghajóján menekedni keres valahol a földgömbön, de nem talál többé. A Föld meg van fagyva és haldoklik. Afrikában a még mindig meglevő Kheops-gula lépcsőin pihennek meg s itt éri őket utól a halál. Innét túl a Jupiter bolygó öröklé a Föld elpusztult életét s ott fejlődik egy dúsabb és nagyszerűbb műveltség, mialatt a megfagyott Föld, majd pedig a millió évek múlva a Napjával együtt elsötétül egész naprendszer láthatatlanul folytatja tovább kerengését a világűrben.

Ehhez Flammarion egy sorozat fölötté érdekes fejezetet csatol a csillagászat bölcselétéből, mely a földi világ vége utáni időkre fantasztikus bepillantást enged s a tér, idő és végtelenség fogalmait valóban megkapó viszonylatokban mutatja be.

Ezeknek a bölcséleti fejtegetéseknek s egyáltalán a könyvnek is utolsó fejezete itt következik:

„A Földnek, az óriási égitesteknek s magának a központi égitestnek halála után is sok idő múlva, a mikor már öreg, fekete napunk a határtalan végtelenségben nagy ideig kerengett, — magával hurcolva az elhunyt világokat, a melyeken hajdan földi és bolygóbeli emberiségek folytatták eredménytelenül minden napi vergődésüket, — egy másik kialudt nap, szintén a végtelenség öléből érkezve, csaknem szembe találkozott vele ... és megállította!

Ekkor a térnek sötét éjszakájában a két roppant nagy gömb csodálatos összeütközése óriási égi tüzet szült magából; egy roppant gázszerű tömeget, mely kezdetben lobogó láng gyanánt terjengett, azután pedig tovább uszott ismeretlen égi tájak felé. Hőmérséklete több millió fokra rugott. Minden a mi föld, víz, levegő, ásvány, növény, ember vala idelett, minden, a mi hús, érzés, szerelemről dobogó szív, esábitó szépség, gondolkodó aggyelől, kardfogzatú kéz, győző vagy legyőzött, hóhér vagy áldozat, atom és az anyagból teljesen ki nem bontakozott alsóbbrendű lélek vala, tűzzé változott. Tűzzé a Mars, Venus, Jupiter, Saturnus és a többi testvér-bolygó világa is. A látható természet föltámadása volt ez, míg a felsőbbrendű lelkek, a kik a halhatatlanságra érdemesek voltak, tovább

folytatták halhatatlan életüket a láthatatlan szellemi mindenségben. A földön valamikor élt emberi lények öntudata eszményi magaslattal emelkedett; a lények világokon át költözve tenyésztek tovább és mindnyájan Istenben kapván új életet, az anyag terheitől megszabadulva, örökkévaló világosságban fejlődtek. A látszólagos világegyetem: a látható világ az a kohó, a melyben a szellemi mindenség készül, az egyetlen, a mi valóságos és határozott. A két kialudt nap roppant összeütközése hatalmas gázszerű ködtestet teremtett, mely minden régi gözzé alakult világot magába ölelve és óriás fösszeggel lebegve a világűrben, maga körül kezdett forogni.

Es ezen újjászülető ködtest öveiből új gömbök kezdtek kiszakadni, mint valaha a föld születése idejében.

Es ez egy világ újjászületése vala, új teremtes, melyet a jövőendő Mózes és Laplace-ja magyarázhat meg.

Es tovább folyt az új, különböző, nem földi és nem marsbeli, nem saturnusbeli, nem napbeli, egészen másféle, földönkívüli, emberfölötti, kimeríthetetlen teremtes.

Es keletkeztek más emberiségek, más műveltségek, más hiúságok. Keletkeztek más Babylonok, más Thebák, más Athenek, más Rómák, más Párisok; más paloták, más templomok; más dicsőségek, más szerelmek, más világosságok ...

Es ezek az új világok szintén elmúltak maguk is.

Es más világok következtek utánuk. A jövőendő örökkévalóság bizonyos korában a tejt valamennyi csillaga egy közös nehezkedési központban találkozott és egy roppant terjedelmű nappá alakult át. Ez a központjává lett egy naprendszernek, melynek rendkívül nagy bolygók egy ránk nézve izzónak mondható hőmérsékletben új szerves lények népesítették be, a kiknek érzékei más idegszervezet, más vegyi összetétel és más fizikai alkat szerint nekik a világegyetemet földi szemünk előtt teljesen ismeretlen kép alakjában mutatták meg ...

Es a végtelen tért még mindig világok és csillagok, lelkek és napok népesítették be. Es az örökkévalóság még mindig tartott.

Mert annak sem kezdete, sem vége nem lehet.

EGYVELEG.

* **Hires parkok.** A londoni Hyde-park területe 162 hektár, a dublini Phönix-parké 713, a newyorki Central-parké 349. A legnagyobb park a Yellowstone National park, melynek területe 926,640 hektár.

** **London élelmezésére** szükséges évenként 400,000 ökor, 14 millió juh, 1/2 millió borjú, 700,000 disznó, kimondhatatlan sok baromfi s mintegy 50 millió liter tej.

* **A legnagyobb csillagvizsgáló** -intézet eddig a Lick-féle volt Kaliforniában. Most a chicagói egyetem épített még nagyobbakat, de nem a városban, melynek zaja kárára volna, hanem Wisconsin államban a Geneva tó mellett. Az intézet fötelekopia lencséjének átmérője 40 hüvelyk lesz, 4 hüvelykkel nagyobb, mint a Lick-féle.

* **Óriás fasorok** út. Az Egyesült-Államok kormányához egy mérnök közelebb egy indítványt nyújtott be iránt, hogy építtessék egy olyan óriás fasorok út (boulevard), mely az Egyesült-Államok egész területén keresztül haladjon, egyik tengertől a másikig, vagyis New-Yorktól San-Franciscoig. Az indítványhoz mellékelte terv szerint az út építéséhez mindazok az államok hozzájárulnának, a melyeken az útvonal átfutna, vagyis mindegyik állam maga építené ki az útunk rá eső részét. A terv sokaknak tetszik s a kormány is olyan kijelentéssel fogadta az indítványt, hogy megfontolás tárgyává fogja tenni.

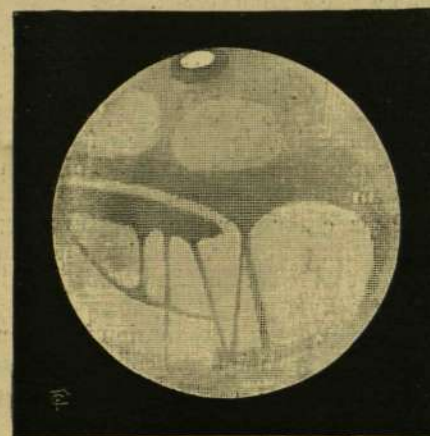
Örülten rohantak le a pincékbe és földalatti helyiségekbe.

Csakis néhány ölelkező pár vált külön.

Az utolsó aggastyánok haldoklása.

A Mars bolygó csak csekély kiterjedésű földközi tengerek képét mutatja.

Meteor-zápor kezdődött.

A Hold hamarabb megvénült, mint a föld. Száraz síkságok, kopár sziklák, kiszáradt körmedencék.

Páris, a szép Páris, a régi és dicsőséges város, romhalmazzá változott.

A HÓDMEZŐVÁSÁRHELYI ZENDÜLÉS.

Évek óta terjed már az Alföld egy részének földmivelő munkásai közt nagyobb fokú és fenyegető jellegű elégedetlenség, a mely idegen szocialisták által szítva, immár nagyon is komoly mértéket öltött.

Hogy mi tulajdonképen az oka emez elégedetlenségnek, bajos volna egészen kielégítőleg megállapítani, mert hiszen, habár a napszám nem éri is el mindenkor azon magasságot, a mi a munkást méltán megilletné s annak megélhetését biztosítaná, de viszont sokszor túlságosan is fölemelkedik a munkabér, s ha nem akad is mindig napszám, de máskor meg oly nagy a munka utáni kereslet, hogy a földbirtokosok idegen helyekről kénytelenek munkásokat hoztatni. Ez különben így szokott lenni nemcsak itt, hanem egyebütt is, mondhatni világsszerte.

mennyiségű lázító irat érkezett, elrendelte azok elkobzását. Ez lett aztán a kitört zendülés közvetlen oka. A szocialisták felbőszült tömege megrohanta a városházát, összerombolt mindent, a mihez hozzá férhetett, s ki tudja, hova fejlődött volna a dolog, ha három csendőr hősies bátorsággal közé nem veti magát a fékevesztett tömegnek.

A bátor csendőrök a városháza főbejárata előtt foglaltak állást, s midőn csillapító felszólításainak nemcsak hogy sikere nem lett, hanem a zajongók támadólag léptek fel, kénytelenek voltak a megtámadottak fegyvereikhez nyúlni s revolvereikkel közé tüzelni a felbőszült tömegnek. Ezt a jelenetet ábrázolja képünk.

A dolgok további lefolyása ismeretes a lapok közleményei után. Adná Isten, hogy hasonló szomorú eseményekről ne kellene többé számot adnunk!

Péter és mások érdekes leveleit, vagy emléksorait találjuk ez albumban, úgy szintén híres külföldi íróktól kéziratokat, leveleket. Legtöbb a magyar kéziratok száma, de nagy számmal vannak német, francia, angol kéziratok is, sőt látunk egy eredeti kínai kéziratot is, melyet a gyűjtő a mennyei birodalom egyik diplomatájától kapott. E kéziratok közül különösbbe érdekesek reánk nézve az alábbiak, melyeket részint történeti, részint irodalomtörténeti becsök miatt egész terjedelmökben közlünk. Bizonyára nagyon fogja érdekelni lapunk minden olvasóját pl. báró Kemény Zsigmondnak még 29 éves korában kelt levele, melyben egyrésről saját magáról jegyez föl néhány jellemvonást, másrésről pedig azt árulja el, hogy mily fölfogással

A HÓDMEZŐVÁSÁRHELYI ZENDÜLÉS. — A csendőrök rohama a zavargók ellen a városház előtt.

Jantyk Máttyás rajza.

Az is tagadhatatlan, hogy sok munkaadó-méltánytalanul kizsákmányolja a munkás szorult helyzetét, de viszont ez sem szalasztja el annak idején a kedvező körülményeket a maga előnyére kihasználni; így aztán az egyensúly ismét meglehetősen helyre áll.

Talán legközelebb járunk az igazsághoz, ha legfőbb ok gyanánt a magyar nép természetében gyökerező birtokszerzési vágyat mondjuk, a mit azonban a birtokviszonyoknál fogva semmikép ki nem elégíthetvén, felébred benne az elégedetlenség s a gyűlölet mindazok iránt, a kik a földbirtokok tulajdonosai. Ezen elégedetlenséget, békétlenséget aztán nagyon jól felhasználják a fővárosi szocialista apostolok, s tanításai nagyon is termékeny talajra találnak.

A szocializmus főfészke az Alföldön Csongrád- és Csanádmegye, hol a folyton izgatott nép itt-ott már kisebb-nagyobb zavargásokban ki is tört, mint harmadéve Csorvason, legközelebb pedig Hódmezővásárhelyen, hol, fájdalom, vér is folyt.

Ápril 21-én megtudván a rendőrség, hogy a vásárhelyi szocialisták vezetőjéhez nagyobb

JÓSIKA MIKLÓS KÉZIRATGYŰJTEMÉNYE.

Jósika Miklós nagy szellemek hatása alatt vált egyikévé halhatatlanságnak. Ő a legkitünőbb férfakkal lépett szellemi összeköttetésbe s eszményifelfogással ápolta a velük szőtt baráti, és irodalmi viszonyt. Ennek szép emléke a kéziratgyűjteményét tartalmazó album, melyet hagyatékában találtak, s melyet családja legnagyobb kegyelettel őriz. Ez albumból közlünk a család engedélyével egy pár érdekes levelet.

Ez albumban 1833 óta gyűlte levelek, kéziratok, melyek közt a magyar politikai és irodalmi élet legfényesebb neveivel találkozunk. Széchenyi, Wesselényi, Kossuth, gr. Batthyány Kázmér, Mészáros Lázár, Vukovics, Klapka, Szalay László, Kazinczy Gábor, Fáy András, Kemény Zsigmond, Lukács Móricz, Tóth Lőrincz, Irányi Dániel, gr. Teleki László, Ludwigh János, Kölcsey, Vörösmarty, Arany János, Vajda

szerkesztette s milyen módon írta «Gyulai Pál» című híres regényét.

I.

Kemény Zsigmond levele 1845-ből.

Kapud, decz. 15-ike 1845.

Édes Miklósom!

Bárcsak már valahára téged vennék példányképül a szilárd, kitaró munkásságban. Míg négy novellát és két füzet regényt írtál, addig én «Gyulai Pál»-ból csak 1 és 1/2 füzetet dolgoztam és hat vezércikket küldék Dessewffy Emil ellen az «Erdélyi Híradó»-ba.

Az igaz, hogy többnyire mindig beteg valék, de az sem szenved kétséget, szorgalmam inkább olvasgatásra, mint írásra, inkább más terménynek élvezésére, mint gyümölcsözésre hajlandó. Aztán ámbár 29 éves s így élemedett ember volnék, kinek már bölcseségfogja is kinthetett — mind a mellett, jó isten tudná, mennyi silány szenvedély háborgat, s mily kevés erőm van oly érzéseknek, miknek kártékonyását ösmerem, behatásait gátolni

Valjon eljuthatok-e valaha azon művészi nyugalomra, mely Goethét oly magas, tiszta és hideg légbe emelte, hová sem az életgond fellegei, sem a rossz emberek nyilai, sem a szenvedély electricitása — mely csak alsó gőzkörben szokott gyujtani — föl nem szárnyalhattak?!

Én eléggé törekszem solid ember lenni, de bizony könnyebb egész könyvtárt az eszelyes életről megtanulni, mint egy kis bal szokást, vagy rossz hajlamot elfelejteni.

Irtad hogy «Békési-t elküldöd; alig várom.

S ez eszembe juttat egy kérdést. Ha én egy értekezést készítek a regényről, ha megbírálni fogom legjelesebb szépirodalmi termékeinket: hová küldjem ezikeimet?

Még más kérdés: ignorálád-e valaha regényhőseid házi viszonyait, mint Egmond grófét Goethe? Én az unitáriusok könyvtárában találtam egy kéziratot, melyből kislít, hogy Gyulai Pálnak felesége Füzy lány volt — és Pál urat azért buktatta meg Jósika, kiről éppen te írsz regényt, mert nőjét szerette. Én sem akarok semmit sem tudni sem Gyulai házasságáról, sem Jósika eseleiről; sőt hőseimet vagy nyolcz évvel megíjtám, hogy egy némmelrum cum honore kalandorokodhassék. Kérdés, szabad-e ez? Tetted-e?

Úgy-e a jövő nyarat együtt töltjük Sibón? Én így terveztem ki jövőndömet: februárig bevégzem «Gyulai Pál»-t; áprilisban, ha megnyílik a közgyűlés és megválasztotok, követ leszek; a kánikulát vagy fürdön, vagy ha orvosom ez alól fölold, nálatok töltöm; téle vonulunk együtt Pestre, és én többé soha Kolosvárt nem fogok lakni, hanem az évek hideg részét Pesten, a melegeket pedig falun tölteném. Ily vegyítést, melyben felit a költséges, felit a frugalis hónapok alkotandják, az én pénztárom el fog tűrni; kivált ha belé rendesen ömlend egy kis öszevegyés az irodalomból is.

Idvezeld nevenben Eötvöst és ne feledd egyszer sem igaz barátodat

Kemény Zsigmondot.

NB. Válaszodat Enydrre ezímezd, mert ez fekszik közel Kapudhoz.

II.

Jósika Miklós jegyzete nejének, b. Podmaniczky Juliának egy levele mellett.

Kilenczévi páratlan boldogságú házasság után írom e sorokat — emlékül azon anyagnak, ki érettem a megszokott kényelmet feláldozván, nemcsak a forradalomnak olykor életveszéllyel járó viszontagságai közt — pillanatig sem távozott oldalam mellől, hanem a számkivetést is megosztja velem — s a ki ritka hűségének, folytonosan derült kedélyének s gyakorlati ügyességének köszönhetem boldogságot, s a kényelmet, melyet élvezek.

III.

Dussek Ferencz hivatalos levele 1849-ből.

A pénzügyi Ministeriumtól.

Báró Jósika Miklós honvédelmi bizottmányi tag urnak.

Van szerencsém bizottmányi tag Urat értesíteni, miszerint az országos honvédelmi bizottmány Elnöke rendeleténél fogva a Nemzet-kormány által a harcztéren magokat kitüntett honfiak részére készíttendő díszlejek kiállításí költségei fedezéséül nyugtatóványára s adandó számadása iránt 400 pft, és 50 darab arany az itteni főpénztári fiók hivatalnán mai napon utalványoztatott legyen.

Debreczenben, február 8. 849.

A pénzügyi álladalmi titkár
Dussek Ferencz.

IV.

Klapka tábornok levele 1849-ből.

Tisztelt Báró úr!

Mintán a katonai harmadrendű érdemelekre szükséges piros szalagok elfogytak, Görgői hadügy-miniszter és fővezér úrnak pedig ismét 100 darab harmadrendű érdemjelt kellene küldeni: tisztelettel felkérem Báró urat, sziveskedjék az azokhoz szükséges szalagokat minél előbb megküldeni.

Debreczen, május 12-én 1849.

Klapka tónk.

V.

Vukovics igazságügyminiszter levele 1849-ből.

Debreczen, május 5. 1849.

Kedves barátom!

A kegyelmi bíróság felállítását mennél előbb eszközölni óhajtjuk, mert vannak esetek, melyek eljárását igénylik. Óhajtánók pedig, hogy e magas hivatalra férfiakat alkalmazhassunk, kiket jellem-tisztaságokról és igazságszeretetről a nemzet ismerni tanult, s kik kezében a felségi jog gyakorlását megnyugvással szemlélendi. Azon felül cé-lunk az is, hogy az ország nagyobb részei mindenikéből legyen egy-egy tag, miszerint az öszves nemzet kedélyalkata s miveltisége legyen e tisztán lelki-ismerete szerint ítélő bíróság előtt ismerve. A négy bíró hivatala állandó leend, évi 4000 frt fizetéssel. Téged jellemeden s képességeden túl még azon okból óhajtánánk, mert Erdély képviseltetnék személyedben. Kérlek, légy szíves e hivatalt elfogadni, s értesíts elhatározásodról mennél előbb.

Hazafi üdvözléssel tisztelő barátod

Vukovics Sebő.

VI.

Kossuth levele 1860-ból.

London, decz. 22. 1860.

Kedves barátom!

Kifejezhetlen bú, bánat, aggodalom és ingerült-ség közben írok.

A mai «Times» telegrammjai közt ez áll:

«Drezda, pénteken. A drezdai hivatalos lap mai száma a következőket írja: «Gróf Teleki Lászlót, a magyar menekültet, ki ide egy hamis angol útlevéllel érkezett, letartóztatták és Ausztriának adták át.»

Irtózatos!

Nem hinném, ha a hivatalos lapra nem hivatkoznék.

Lármát a hírlapokban, szólaljanak fel otthon a megyék a megsértett humanitási jog nevében.

Mondom, a megsértett humanitási jog nevében. Mert: ápassussal utazott-e? nem tudom, de becsületemmel teszek bizonyosságot, hogy szorosan magánügyben utazott, s utjának politikával legtovábból sem volt köze.

Elutazása előtt Genfből, nov. 26-án nekem ezeket írta: «Én nekem most sürgető személyes ügyben vagy tiz-tizenkét napig utaznom kellend.»

Tehát hogy nem politikai célú volt útja, becsülete-mmel erősíthetem (lehet reám hivatkozni), hova szándékozott, nem írta.

S kiadták az osztráknak.

Sok viszontagságon ment keresztül az emigráció, de ilyen barbarság még nem történt vele.

Fegyverrel kezünkben menekültünk török földre — orosz, osztrák győztes hadseregek éléről követelte kiadásunkat, a török nem adott ki. A szultán háborúra volt inkább kész, — inkább elveszni volt kész becsülete, mint sem kiadja — s az angol és francia pártolt az emberiség jogai nevében.

Ha a civilisált szász nem ad asylumot a magyar menekvőnek, — üzze ki; ha állpassussal utazott Laczi, ám büntetnie legyen törvénye szerint, vagy utasított volna vissza per Schub; de kiadni — vét-ség nélkül — csak azért, mert magyar emigrans — ez kebellázító barbarság.

Én teszek lépést a francia s angol kormányoknál. Mennydörögjön a sajtó — sajtóidőjének fel otthon a vármegyék — tudják meg barátaink, hol tartóztatják Laczit, s tudósítsanak.

Baritód Kossuth.

A VÁSÁRFIA

Életrék.

Péter gazda vásár hajnalán ezzel kelt fel: — «Majd meglásd, anyuk, ma szerencsém lesz: cigány asszonytval álmodtam.»

S csakugyan be is teljesedett az álom, mert a határból sem vezette ki Péter gazda a vásárra indított borjút, valami kupez útközben meg-vette 22 forinton, pedig otthon úgy beszélték meg az anyjukkal, hogy 20 forint lesz az ára.

Ez már csak szép szerencse! Aztán még be sem kellett a vásárig fáradni. De hát a szerencse sem igen szokott magában járni, az is csótól jön, ha kihúzzák a dugóját.

Igy járt Péter gazda is. Alig hogy kifizette a kupez, ehol jön rá szemkötő egy cigány feleségtől, s mindjárt megkínálja egy jó fejszével, oda is adja roppant olcsón, az asszony meg a kötője alól előrántott vagy hat csomó szűz dohányt s 7 krajczárjával egy szóra odaadta. Micsoda szerencse! — hiszen mai napság már kívánságul sem kap az ember egy-egy kis magyar dohányt, s ha kap sincs köszönet benne, olyan méreg drága.

Nem esoda hát, ha ilyen szerencse után vidáman ballagott vissza felé Péter gazda, hanem egyszer csak útközben eszébe jut, hogy:

— «Ueczu, kakas csipje meg, hát a vásárfia!» Igen, mert eljövökör erősen megígérte a gyerekeknek, hogy ha a borjú elkel, hát vásárfia is lesz. Már most aztán várják, s bizonyosan lesz nagy sirinkozás, ha semmi sem kerül ki a tarisznyából. Pedig hát már csak szerette volna, hogy ha maga örül, a gyerekek is örüljenek.

Ez a gondolat meglehetősen elvette a Péter gazda kedvét, kivált mikor megpillantotta a házat s elgondolta, hogy milyen öröm lármával futnak most mindjárt elébe a gyerekek, és — semmi, de semmi, a mit nekik adhasson!

Hanem hát ma nagyon szerencsés napja volt Péter bácsinak. A mint éppen oda ér a háza kapujához, egyszer csak valami éles sip szó üti meg a fülét. Oda néz, hát egy pék inas ballag arra egy kosár kifivel meg egy roppant nagy rúd pereczel.

Péter gazda majd elkurjantotta magát öröme-ben. Milyen derék is az, hogy ilyen vásáros időben ezek a pék inasok is mindenfelé ögye-legnek! Ez is nyilván a vásárra indult valahonnan s útközben gondolta, hogy elad egy néhány pereczet.

Mindjárt meg is szólította Péter gazda, em-berséggel, s nagy tiszteességgel behívta a háza.

Nosza lett a gyermekek közt riadalom, a mint az úri embert megpillantották: mert bizonyo-san nagy úrnak kell lenni, a kinek olyan temér-dek perecze van. Oh be nevezetes férfiú lehet!

Nem is merték volna a világot sem meg-szólítani, hanem a pék inas igen előzékeny, nyájas és mindenek felett szíves úr volt, s nem késelt kijelenteni, hogy tiz krajczárért hat pereczet hajlandó adni, ámbár tulajdonképen csak öt járna.

A nyájas kinalatra bátorodni kezdett a gyer-mek sereg, Péter gazda is hathatósan biztatta őket, mire aztán csakhamar megkezdődött a nagyszerű lakmározás; még a nagy lányok is kaptak egy-egy párt, pedig hát nekik volt is vásárfia igérve, nem is.

Roppant boldog lett mindenki, csak éppen a látogatába jövő szomszéd kis lánya, meg a krumplit tisztító posztás vanna meg remény és kétség közt, hogy vajjon hát nekik jut-e majd abból a pompás cifra süteményből?

No, igaz, a sarokban ülő öreg nászasszony nem osztzik a közörmömben, mert az jut eszébe, hogy hej, hol vannak már azok a szép idők, midőn még neki is volt mivel megropogtatni a pereczet!

Szívos Béla.

AZ AKADÉMIA NAGYHETE.

Az akadémia nagygyűlése május első napján kez-dődött, s a vásárnapi ünnepélyes közüléssel ér véget.

Május első napján az osztályok értekezése volt. Minden osztály külön jött össze, hogy intézkedjék a jutalmak kiadása, az új pályázati kérdések felől, s megállapítsa azok névsorát, kiket az osztályok új tagokul ajánlanak a nagygyűlésnek.

Az első osztályt illette az idén az akadémia nagy-jutalmának (200 arany) odaítélése, az 1887—93 közt megjelent legjobb szépirodalmi műnek. Arany János hátrahagyott műveit, melyek ez évkörben jelentek meg, itélték legméltóbbnak. Beóthy Zolt két kötetes műve «A magyar széppróza» a Marci-bányi-féle másodjutalmat nyerte el, melyet a Kis-faludy-Társaság is megkoszoruzott már. A Gorove-jutalom kérdése (Az esztetika története Kantig) meddő maradt; de e helyett több évi pihenés után kiadják a költői elbeszélése kitűzőt Nádasy-díjat.

Az «Argirus királyi» című 10-ik számú mű nyerte meg. A Sámuel-alapítvány 15 darab aranyát Zolnai Gyula kapta meg «Mondattani buvárlatok» című értekezéseért. A Bésán-díj 1200 forintja a «Sophok-les» jellegű munkáit lesz.

A VÁSÁRFIA. — Szobonya Mihály festménye.

Új pályázatra a következő kérdéseket tűzték ki: A Farkas-Raskó-díjra (100 forint) hazafias köl-temény. (Határidő 1894. szeptember 30.); Gorove-díjra (100 arany) az esztetika története (1895. szeptember 30-ig); a Léva-díjra (500 forint) Kisfaludy Sándor élete és munkái (1895. szeptember 30-ig); a Marczibányi-jutalomra (40 arany) Vörösmarty befolyása költői nyelvünkre (1896. szeptember 30-ig); a Kócán-díjra (100 arany) dráma. Könyves Kálmán és Vak Béla királyok korából (1895. május 31-re). A Teleki-díjat (100 aranyat) ezuttal vig-játékra adják ki (1895. szeptember 30-ra). A Kará-csonyi-díjat (200 arany) vigjátékra (1895. szeptem-ber 30-ra.)

A második osztálynak minden tizedik esztendő-ben kiadandó Szilágyi-díjat (1200 forint) egyhan-gulag Pauler Gyula «A magyar nemzet története az Árpád-házi királyok alatt» című kitűnő művé-nek ítéltek oda. A Vitez-jutalom 40 aranyát Áldásy Antal kapja meg, ha az «ónodi országgyűlés törté-netét» a bírálók kívánsága szerint befejezi. Az Első Magyar Általános Biztosítótársaság 500 frjtát Jehelfalussy József és Vargha Gyula közt osztják meg a szerkesztésükben megjelenő «Statistikai évkönyv» méltó kitüntetéséül.

Az újonnan kitűzött kérdések közül a Sztrókay-jutalom (100 arany) nemzetgazdasági műre esik. Az Ulmami-jutalom (360 forint) a munkás-biztosítás ügyét tárgyaló műre van kitűzve. A jövő évi nagy jutalmat az 1888—94. években megjelent legjobb történeti munkának fogják odaítélni. Nyílt pályázat lesz a Bakk-alapítványból befolyó összeg s a protestantizmus történetének a szatmári békekötésig történendő megírására fordítatik. Az 500 frtos Ötvényi-féle jutalmat a Szent Ferencz-rend törté-netének megírására tűzték ki. A Peceli-díjra vala-mely város és vidéke ötvöspárának történetével pályáznak. A Rókk Szilárd-alapítvány 500 forint kamáját Fejérváry Lászlónak «II. Béla okleve-lei» című munkája kiadására fordítják. Az Ipolyi-alapítvány 1000 forintját «Oláh Miklós esztergomi érsek életrajzáért» Fraknói Vilmosnak adják, a kit fölkernek, hogy a munkát 1897. év szeptember 30-ig terjessze be.

A harmadik osztály Rózsay-alapítványából az első 500 forintot Udárrasszky László kapja. «Az idegrendszernek a veszteséggel járó kémiai változá-sairól» művének kidolgozásáért, a másodikat pedig Halaváts Gyula az Alföld geológiájáról írandó monográfiájáért. Újból két pályadíjat tűzték ki: a Fáy-alap 3000 forintját a közlekedés és földgázda-ság viszonyának kimutatására; a Lukács-Krisztina-alap 2000 forintot díjat pedig Magyarország emlő-s-faunájának megírásáért.

A harmadik osztály a dr. Szabó József halálával megüresedett osztály-titkárságra dr. König Gyula műegyetemi tanárt választotta meg. Tagajánlás bőven volt. Az osztályok szavazás áttal döntöttek az ajánlások fölött, s megválasztásra a következőket ajánlották a nagygyűlésnek: Az első osztály rendes tagnak Volf Györgyöt, levelező tag-nak Badics Ferenczet; külső tagoknak: Karaba-csek Ferenczet és Blaydes Frigyeset. A második osztály rendes tagja Pósz Sándort, levelezőnek Fayer Lászlót, Pálva Jakabot és Ráth Zoltánt. A harmadik osztály tiszteleti tagját gróf Teleki Samut, a rendes tagsági helyekre Klug Nándort, Lengyel Bélát, Horvát Gézát, s Koch Antalt; a

levelező tagságiakra Hankó Vilmost, Kossutányi Tamást, Rados Gusztávot, Bókai Árpádot, Schwim-mer Ernőt, Fekete Lajost és kultagokká Klerics Lyubomirt, Spencer Wells Tamást, Vogel H. C. Alfrédet, Russel-Wallacet és Zsulyovics Jánost.

A nagygyűlés május 2-ikán kezdődött, b. Eötvös Loránd elnöke alatt.

A vásárnapi közgyűlés sorozatát a következők-ben állapították meg: I. Elnöki megnyitó, Szász Károly alelnöktől. — II. Főtitkári jelentés, Szily Kálmántól. — III. «A magyar nemzet keletkezésé-ről», tanulmány Vámbéry Armin tiszteletbeli tag-tól. — IV. «Széchenyi és a nemzetiségi kérdés», felolvasás Zsilinszky Mihály rendes tagtól.

A pályázatok eredménye következőleg dől el: A Nádasy-jutalom 100 aranyát Jakab Ödön kapta meg «Argirus királyi» című naiv eposzával. Az 1200 forintos Bésán-díjat Bayer Ferencnek ítél-tek oda «a magyar dráma történetéről» írt pálya-művéért. A Vitez-jutalom Áldásy Antal fiatal törté-netéről lett, ki «Az ónodi gyűlés» történetével pá-lyázott.

A Bródy alapítványából esedékes 3000 frtos jutalmat, mely publicisztikai működést illet, az akadémia ezuttal ítélte oda először. A bizottság Ferenecz Ferenczet ajánlotta megjutalmazásra, ki a negyvenes évek óta folyvást publicisztikai működést fejt ki. Mellette meg Bekics Gusztáv és Kovács Ferencz, az 1843—4-iki országgyűlési emlékek kiadója jött szóba.

Május 3-ikán az igazgatótanács ülésezett, s az 1893-ik évi számadásokkal és anyagi ügyekkel fog-lalkozott. Mindezeket rendben találták. A gróf Széchenyi Antal lemondásával megüresedett helye egyhangulag gróf Andrassy Tivadart választották, ekként tevén eleget a tradíciónak, mely megköve-teli, hogy az alapító családok (gr. Széchenyi, gróf Andrassy, gr. Károlyi és b. Vay család) egy-egy tagja foglaljon helyet mindenkor az igazgató-tanácsban.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

«A világ vége», írta Flammarion Kamil, fordít-totta Kenedi Géza. A híres francia tudományos író ez újabb művét a Légrády-testvérek nagy díszszel, s az eredeti francia kiadás szép illusztrációival adták ki. A nagy képzelettel és sok tudással vonzón írt könyvből már egy-két közelebbi számunkban is adtunk mutatványt s mai számunkban részleteiben is meg-ismeretjük az egész könyvet. Az érdekes munka két részre oszlik. Az egyik egy XXV. századbeli üstökös felbukkanását s a földről való összeütökösését írja le, a másik a föld és az emberiség viszonyainak fejlődését 10 millió esztendőig, addig a korig, a mikor már a légkörből a vízpára eltűnik s az állandó hideg az em-beriséget végképen kiöli. A természet nagyszerű for-radalmának képét vázolja ebben Flammarion, ugy, a

mint más csillagászati és természettudományi isme-reteink segítségével a világ megismerésének bor-zasztó katasztrófáját elképzelhetjük, természetesen a fantázia segítségével, melylyel Flammarion rendel-kezik is, de e mellett szigorúan tudományos alapo-kon tárja föl az olvasó előtt az Ég csodáit, különö-sen pedig saját naprendszerünk életét és jövőjét. Előadási modora némileg hasonló a Verne Gyulaé-hoz, de inkább csak jelességeiben hasonlít hozzá; egyébként azonban önálló és eredeti, úgy a fölfogás-ban, mint a rendkívül vonzó előadásban. A magá-ban is igen becses dolgozat értékét nem kevésse fo-kozzák a szöveghez mellékelt művészi kivitelű rajzok. A magyar kiadás 387 lapra terjedő, díszes kiállítású nagy kötetet foglal el. Kenedi Géza fordítása világos és magyarság, s nem hiányzik belőle a híres francia író előadásának könnyűsége. A könyv ára 5 frt, dísz-kötésben 6 frt 50 kr. Megrendelhető a Légrády-test-véreknél.

A Budapesti Szemle májusi kötetében Szabó Jenő nyugalmazott miniszteri tanácsos, a ki sok évig a vasúti szakosztály vezetője volt, s a ki legki-tűnőbb szakembereink közé tartozik, nagyobb dol-gozatot kezd meg «Baross Gábor rendszere és művei» cím alatt, melyben a nagytevékenységi miniszter közlekedési és forgalmi politikáját ismer-teti és bírálja s az általa életbe léptetett zónadíjsza-bással is tüzetesen foglalkozik, a melyről azt írja, hogy e rendszer sikere csak látszólagos, mert a rend-szer népszerűsége inkább annak hibáiban, mint előnyeiben fekszik. Cikkelt azzal végzi, hogy «Bar-ross díjazásai politikája igen kényelmetlen öröksé-get hagyott a kormányra. Vigyázni kell, hogy Baross díjazásai politikája államvasúti rendszerünket s forgalmi és pénzügyi politikánkat nagy vívmányait ne kockáztassa.» — A «Budapesti Szemle» további közleményei ezek:

«Utazás az akadémia körül.» Grenier után fran-cziából fordította G. M. A francia halhatatlanok testületéről szól, de tanúsága a halhatatlanok más testületeire is ráillik. Ottik Iván folytatja amerikai utjának leírását, felolvasva abban a néprajzot, a tár-sadalmi és gazdasági életet, a szokásokat. Simonyi Jenő «Újabb térképeink és a földrajzi nevek» címzen a magyar földrajzi intézet által kiadott térképek fölött tart szemlélet. A szépirodalmi közle-mények közt Alarcon spanyol regényének («A bot-rány») folytatását találjuk; továbbá Szász Károly «A régi seb» című szép költeményét, Vargha Gyulának fordításában pedig Herédia négy sonett-jét. Hosszabb ismertetés és bírálat emlékezik meg Ábrányi Emil legújabb költemény-kötetéről; az «Értesítő»-ben Góbi Imre ismertetéi Pierre Loti-t, a francia szépirodalom jelesét, s ezek mellett a «Revue des Deux Mondes» Kossuthról szóló érdekes cikkének ismertetését találjuk. A «Budapesti Szemle» előfizetési ára egész évre 12 forint, félévre 6 forint.

Magyar sommás eljárás és fizetési meghagyás, Az 1893. XVIII. és XIX. törvények. Az ország-gyűlési előmunkálatok felhasználásával írta dr. Herczegh Mihály, a budapesti tudomány-egyetem jogtanára. Ügyvédeknek, bíráknak hasznos könyv, mert bő magyarázatokkal kíséri a törvény intézke-déseit, idézi a kapcsolatos törvényeket, s más tekin-tetben is gyakorlati fölvilágosításokkal szolgál. A sommás eljárásról szóló törvény az eddigi eljárást egészen megmáltja, az átmenet pedig mindig ter-hes akadályokkal jár. Herczegh könyve ezért fontos a bírakra és ügyvédekre nézve. A Franklin-társulat-nál jelent meg s ára 3 frt 50 kr.

Dr. Silberstein Ötvös Adolf válogatott mun-kára hirdet előfizetést Weiner Izidor kárho. Dr. Sil-berstein két évtized óta a «Pester Lloyd» dolgozó-társá, kritikus, legtöbb kritikája, színírálatát ott jelent meg, melyek egybegyűjtve, az utolsó két évti-zed szellemi mozgalmait, áramlatait mutatják meg. Az egész kiadás hat kötetből fog állani; két kötet, mely dramaturgiai és széptani tanulmányo-kat foglal magában, magyarul jelenik meg «Drama-turgiai dolgozatok» címen; ára 4 frt. Négy kötet pedig németül «Im Strome der Zeit» címen, s ez 10 frtért rendelhető meg.

A «Pesti Napló» legrégibb politikai napilapunk az «Egyesült hírlapkiadó vállalat» címen alakult részvénytársaság tulajdonosa lett, mely azt az eddigi szerkesztő-tulajdonostól, ifj. Ábrányi Kornél képví-selőtől vette át. Ábrányi, ki a lapot kilencz évig szerkesztette, a szerkesztéstől is visszavonult, s ezuttal csak mint munkatárs fog közreműködni a lappal s Barna Izidor marad felelős szerkesztője, ki Ábrányi főszerkesztősége mellett másfél év óta eddig is felelős szerkesztője volt a lapnak. A válto-zás következtében b. Kasz Ivor, a lapnak régi idő óta vezércikkírója, s Ácsády Ignác és Günther

sztintén régi dolgozóztársak, kiléptek a szerkesztőségéből. A nemzeti párt, melynek a «P. Napló» eddig főközlőnye volt, hír szerint új napilapot indít meg.

A nemzeti színházban a szép tavaszi napok be-köszöntésével egy könnyű francia bohózatot vettek föl a műsorba. «A 231-ik czikk» mulattató, ügyes bohózat, Paul Ferrier műve, Ivánci Jenő fordította magyarra, s ápril 27-ikén adták először. E bohózat, mely a színműírás szabványán mozog, megint csak azt bizonyítja, hogy a nemzeti színház mellett mennyire szükséges volna egy víg színház, mert a míg a nemzeti színháznak a közönség sok-féle igényének kielégítésére kell törekednie, addig művészei is épen így sokféle irányba osztják szét képességeiket, s alig lehet ily körülmények közt követelni, hogy a drámaírás magasabb műfajának érvényesítésére fordítsák erejüket. A tény azután az, hogy az ily másodrendű darabok a művészi kezében a legkínzóbb előadásban kerülnek a közönség elé, s ennek érdeklődését a mulatság vágya, és a pompás előadás elvonja a drámai előadásoktól.

A 231-ik cikk a francia törvénykönyvben az a pont, mely kimondja, hogy a házaselektus teljesleg bántalmazás esetén elválhatnak. Vertineau egy igazított pillanathat megette, hogy szép, fiatal feleségét, Herminet, arczul legyintette, a ki most már válni akar s nőül szeretne menni udvarlójához, Saint-Medardhoz, a kit ez a fordulat nagyon meglep, mert eszé ágában sincs házasodni. Hermine apjához megy, hogy ott várja be, míg a válás eldől. A papa azonban egy eszécsap ember, a ki még mindig udvarolgat, s épen nagy mulatságot rendez egy színházi hölgy, Isoline tiszteletére. A papa házánál megjelenik veje, Vertineau is, továbbá Saint-Medard és Durentin asszony, ki Herminenek jó barátja, s a kinek Saint-Medard színterén udvarolt, s a ki most hasonlóan Herminehez, szintén válófélben van és Saint-Medardra számít, hogy feleségül veszi. A papa háza egészen felfordul. A házaselektus a törvénykönyv egy másik paragrafusa alapján akarják kibékíteni, mely úgy szól, hogy házasságtörés esetén az, a ki a házasságtörést előidézte, nem léphet házasságra azzal, a ki miatt házasságtörést követett el. Ugy tervezik a jó barátok és ügyvédek, hogy Saint-Medard majd beoson Hermine szobájába, ott azután meglepik. Csak hogy Saint-Medard nem Herminehez, hanem Durentin asszonnyal oson be tévedésből, Hermine pedig tanu a lez a jelenetnek s kiismeri udvarlóját léhaságit. Már ki is beküldnek: férj és feleség, de az ügyvédek által kitanított férj tagadja, hogy ő csakugyan arczul legyintette volna a feleségét, tanu úgy sincs rá. Ez a menyecs-két haragra lobbantja és visszaadja a pofont, tanuk előtt. A jámbor Vertineau ez boldoggá teszi, mert szereti a feleségét, s most már nincs mit egymás szemére hányniuk. Mindegyik nagy ügyességgel van megírva, minden jelenetben mulattató, az előadás pedig kitűnő. Naday (Saint-Medard) a legvalóságos szerep s ezt egész bravúrral játssa. Csillag Teréz (Hermine), Gyenes (a férj), Vízváry (a papa), továbbá Bercsényi, Hetényi, Nagy Ibolya, Zilahy Gyula a legteljesebb sikerrel adják szerepüket.

Népszínház. A népszínházban is bemutatott előadás volt ápril 28-ikán. Verő Györgynek «Virágcsata» című operetteje került színre, melyhez a zenét és szöveget maga írta, az operette cselekvényét Budapesten játszátván. Fővárosi életképekből van szöve, tarkán. A zenében szintén sok a magyaros notivum. A közönségnek eléggé tetszik az ujdonság.

Az első felvonás a vázi-utcai Hirsch-féle nagy árucaernokban játszik, melyet a díszletek is híven mutatnak be. Itt van alkalmazva Fodor Rózsa, mint masamod leány. A darab esekelménye különben egy szólni semmi. Hőse egy varróleány, aki szerelmes egy bolto legénybe s minden vágya egy trafikban összpontosul, hogy mielőbb férjhez mehessen imádottjához. És a harmadik felvonás végén férjhez is megy hozzá. S mi történik a darab kezdete és vége közt? Egy szépségverseny, melyben a kis varróleány megnyeri az első díjat, egy kis virágdoblás, melyet a szerző címűl adott. Ezenfelül még meg kell említenünk egy volt huszárpapának a szerelmi regényét, a mi annyiból áll, hogy tizenhat esztendővel a «Virágcsata» kezdete előtt, Búrk Máttyás huszárpapár mondurjában elesébbított egy kis molnárlányt s ez a molnárlány, mint élemedett asszonyság a nyakába varrja magát feleségnek.

Az első felvonás a leggyöngyöz zeneben is. A zene nem oly pezsgő, mint Verő «Száltán» operettjében, de elég csinos száma van. Hegyi Aranka kapja a tap-sokat a főszerepben, a miből kijut a többieknek is, Komáromi Mariskának, Tollaginak, Csongori Mariskának, Szirmainak, Némethnek, Kassainak, stb.

Színházi hírek. Az operaszínházban vendég-szerepeleket járják. A legutóbbi napokban Lorrain Jenő francia baritonista és Arányi Dezső tenorista

léptek föl elég sikerrel. Sokkal jobban tetszik azonban D'Andrade portugál baritonista, kit hangja, művészete, kifejező játéka, és egy kicsit az impressziója reklámja is, elsőrangú színpadi híre emelt, s pazarló fizetik egy-egy föllépését. Nálunk is ezer márkát kap egy estére. Nemesak kitűnő énekes, hanem kitűnő színművész is; ez a két tulajdon pedig csak ritkán egyesül. A nemzeti színházban május elsején Molnár László, a vidék egyik legjobb ereje lépett föl mint vendég «Hamlet» című szerepében és tetszett. Valószínűleg szerződtek. — Olasz színtársulat is van most Budapesten. Goldoni, a jeles olasz drámaíró elsőrangú társulata ez, mely a városligeti színpadon játszik. Jeles tagjai vannak, hanem a folytonos esős időben nagyon kevesen nétek eddig az előadásokat. — A budai színpad is megnyitott már ápril 28-ikán. Kecskeméti színtársulata játszik benne most is, mely e viszontagságos helyen legjobban meg bírja állni helyét, s a bizalmat kiérdemelte. A megnyitó előadás kellemetlen időben történt, de a színpad mégis megtelt. A «Próbaházasság»-ot adták, melyben Serédi Sarolta, Kovács Mihály, Pintér, Szathmáry Árpád tetszetek legjobban.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémia ápril 30-iki összes ülése iránt nagy érdeklődés nyilvánult. A lapok útján az a hír terjedt el, hogy József főherceg lemondott az akadémiai tagságáról, s az akadémia elnöke erről meg is kapta az értesítést. Majd pedig azt írták, hogy a főherceg tovább is tagja maradt az első magyar tudományos intézetnek. Mindenki szeretett volna tehát bizonyosodni a sokféle-képen magyarázott lemondásról.

B. Eötvös Loránd elnök a következő beszéddel nyitotta meg az akadémia ülést.

Tisztelt Akadémia! A mult napokban olyan hírek terjedtek el a fővárosban, melyeknek megvalósulása akadémiánkat a legfájdalmasabban érintette volna. Naplajaink, Füzetből vett tudósításokra hivatkozva, azt a hírt közölték, hogy ő fensége József főherceg akadémiánkat elfoglalt állásáról leköszönt volna. E hírek ellenében, melyeket homályban hagyni nem szabad, a legilletékesebb helyen tett tudakozódásom eredményeként kinyilatkoztathatom, hogy ő fensége nem szűnt meg akadémiánk tagja lenni (Élénk éljenek) s hogy ő mint igazgatói bizottságunk tagja és mint első osztályunk tiszteletbeli tagja, a mi büszkeségünkre és a mi őszinte tiszteletünktől körülvéve, továbbra is közöttünk, a miénk marad. (Éljenek.)

Ezután Margó Tivadar, az akadémia tiszteletbeli tagja, mondott emlékbeszédet Sir Richard Owen angol tudós felett, ki általános elismert őriási munkásságánál fogva, melyet csaknem 60 évig a természettudományok több ágában kifejtett, századunk egyik legnagyobb természettudósa volt.

Szily Kálmán főtitkár Szabó József igazgatósági és rendes tag halálát jelentette be. Vasary Kólos hercegrímás levélben megköszöni igazgatósági taggá történt megválasztását s 10,000 koronás alapítványt tesz az akadémia céljaira. Szily Kálmán főtitkár ezután bemutatta Szechen Antal gróf tiszteletbeli és igazgatósági tag lemondó levelét, melyet Eötvös Loránd báróhoz intézett. A levél kiemeli, hogy a lapokból némileg elkésvé értesült a kegyeletnek és tiszteletnek azon tényéről, a melyet a magyar tudományos akadémia elnöke a Kossuth ravatalára helyezett gyászkoszorúval fejezett ki. Ő tisztelet mindenkiné a meggyőződését és a kegyelet nyilvánítását, de ha az akadémia nevében történt volna e gyász-nyilvánítás, kénytelen volna belőle levonni a konzervenciákat s akadémiai tagságáról, melyet mindenkori nagyra becsült, lemondani.

Eötvös Loránd báró elnök a levél felolvasása után bejelentette, hogy Szechen Antal gróf levelére rögtön válaszul, közölte vele az akadémia elnök a Kossuth-gyász tárgyában hozott határozatát, mely — ugymond — tisztán és világosan állítja oda a mi, minden politikai színezetűl távol álló álláspontunkat. Szechen gróf ennek dacára megmaradt lemondási szándékánál. Így nem marad egyéb hátra, mint hogy a lemondást sajnálattal tudomásul vegyük.

A fölhangzott élénk helyeslés azt jelentette, hogy az akadémia hozzájárul az elnök indítványához.

Az ülés folyamán Zichy Antal, Simonyi Zsigmond és Szilágyi Sándor indítványozták, hogy Szörényi József, Budenz József, Szabó Károly és Salamon Ferencz arczképei, továbbá az elnök indítványára Jósika Miklós báró arczképe az akadémia számára megfestésnek. Ez indítványok fölött az akadémia nagygyűlése dönt.

MI UJSÁG?

Mária Valeria főherceggasszony ápril 30-ikán egészséges fiugyermekeket szült. A királyné azonnal Lichtenebbé utazott; a király pedig szombaton megy, hogy jelen legyen a vasárnapi keresztelésén. Művészek küldöttsége a miniszterelnöknél. Az orsz. magyar képzőművészeti társulat választmánya gróf Andrássy Tivadar elnök vezetésével ápril 28-ikán nyújtotta át új tiszteleti tagjának, Wekerle Sándor miniszterelnöknek, a megválasztásáról szóló okmányt.

Gróf Andrássy Tivadar a társulat hálás elismerését fejezte ki a miniszterelnök iránt, a ki a művészetnek egyik legfontosabb érdekét elégítette ki az új műsarnok létrehozásával. A miniszterelnök szíves szavakban köszönte meg a kitüntetést. Minden magyarnak szívén kell viselnie a művészet érdekét — ugymond — s ha a kormány a magyar művészetet előmozdítja, feladatának lényeges részét teljesíti, mert a hazai művészet csak a kormány segítségével fog fölvirágozni, s nemcsak a társadalmi erők szövetkezése által. A kormány feladatának teljesítését már megkezdte az által, hogy az új műcsarnokot létrehozta, s jövőre is követni fogja ez irányt. A miniszterelnök beszédét a küldöttség tagjai lelkesülten megjelénzték. A küldöttség gróf Csáky Albin és Lukács Béla minisztereknek is át akarta adnia diszokriátot, de nem találta őket otthon.

Csáky miniszter Feszty Árpád műtermében. Csáky Albin gróf vallásügyi miniszter Berzeviczy államtitkár kíséretében megtekintette Feszty Árpád műtermében a körképet, melyet a művész a millenniumra festett a honfoglalás egyes mozzanatairól. A miniszter a legnagyobb elismeréssel nyilatkozott Feszty és művésztsárai művéről.

Klamarik jubileuma. Klamarik János közoktatásiügyi miniszteri tanácsosnak, a középiskolák vezetőjének, negyvenéves szolgálati jubileumát ápril 28-ikán ülték meg, s az ünnepélyre a vidéki középiskolákból is sok tanár jött a fővárosba.

Az ünnepelő közönség az új városba természetesen gyűlt össze. Ott voltak többek közt gróf Csáky Albin vallás- és közoktatásiügyi miniszter, Berzeviczy Albert államtitkár, Szalay Imre, Szűry Dénes, Leövey Sándor, Szathmáry György miniszteri tanácsosok, báró Eötvös Loránd, az akadémia elnöke, Gerlóczy Károly polgármester, stb.

A disztyulást dr. Erdődy Béla budapesti főigazgató, a rendező bizottság elnöke nyitotta meg, fölémítve azt is, hogy 156 középiskola aláírta az üdvözlő albumot, több mint kétezer aláírással. Az ünnepeltet ezután küldöttség hívta meg, a kit megérkezésekor Beüthy Zoltán egyetemi tanár üdvözölt szép beszéddel. Klamarik megindultan válaszolt, s a tanügynek azt a fejlődését változta, a melynek a 40 év alatt szemtanuja volt. A haladás olyan őriási, hogy a 40 év előtti állapotokat nem is lehet a maiakkal összehasonlítani, hanem azért, — ugy mond — a pihenés ideje még nem érkezett el, mindnyájunk munkájára szükség van. A közönség a beszédet hosszantartó élénkezéssel és tapssal fogadta. Utána Pintér Kálmán kegyesrendi tanár elszavalta Várdy Antalnak «A szántóvető» című alkalmi költeményét. Inczédy Dénes, a pécsi főgimnázium igazgatója, üdvözlő foliátot adott át az ünnepeltnek. A felirat díszes székényben, igen pompás kiállítás. Az ünnepelt mellszobrát Schröder Károly körmezbányai főrealiskolai igazgató adta át, beszéd kíséretében. A szobrot Strobl Alajos mintázta. Végül Erdődy Béla az érkezett üdvözlő táviratokról adott számot. Délután 1 órakor a Vigadóban lakoma volt, a melyen mintegy három-százan vettek részt. Este volt az érdekes ifjusági monstre-hangverseny, melyről külön cikkünk szól.

* A Kossuth szobrára e héten a következő adományok érkeztek lapunk szerkesztőségéhez: László Károly Bányáról 10 ft; Adorján Mihály ev. tanító Kertáról 1 ft 16 kr, melyhez járul a beklülő 1 firtal, s néhány tanítványa 16 krral. A mult héten kimutatott összeggel együtt grófjának 52 ft 96 kr.

Az Andrássy-szobor. Gr. Andrássy Gyula lovas szobrának elkészítésére megkötötték a szerződést Zala György szobrászunkkal. A szerződést Wekerle Sándor miniszterelnök, Podmaniczky Frigyes báró, a szoborbizottság elnöke, Zala György és a tanuk írták alá. Zala három esztendőn belül köteles a szobrot elkészíteni, melynek művészi kivitelét 80 ezer forintot kap, míg a szobor bronzba öntésére 120 ezer forint van előírva.

A kolozsvári Máttyás-szobor. A Kolozsvárt állítandó Máttyás király szobrára a pálvatervek beküldésének határideje a hét elején járt le s hét pályamű érkezett Kolozsvárra. Az eredményt dicsejk. Róna József, Fadrusz János, Bezerédi Gyula, ifj. Vastagh György, Kálló Miklós, Tóth András és Sovánka István küldtek mintákat, az utóbbi fából faragottat. A pályaművek mindegyike Máttyás királyt lovon ülve ábrázolja, s mellékalakok is vannak rajtuk.

Viszlay Baross szobra miatt. A Baross-szobor pályázatánál történetek élénken foglalkoztatják a művészi köröket. Strobl Alajos szobrász, mint említettük, az országos képzőművészeti társashoz levelet írt, a melyben kifejtette, mennyire serelemes rá nézve a nagybizottság ítélete, mely a jury birálatával szemben a szobor kivételét nem rá, hanem Szécsi Antalra, a második díj nyertesére bízta.

A képzőművészeti tanács, alapszabályai értelmében az országban fölmerülő minden fontosabb művészi mozzanatot figyelemmel kísér s szükség esetében javaslatot terjeszt a közoktatásiügyi miniszter elé. Strobl fölterjesztésével is foglalkozott Ráth György elnöklete alatt, s hosszas vita fejlődött. Többen hangoztatták, hogy a tanács azért tagadta meg egy tag küldését a Baross-szobor bizottságba, mert a pályázati feltételeket művészi szempontból elhibáztattak tartotta. A tanács már akkor, mikor épen a Szent István szobrára vonatkozó pályázati feltételeket szerkesztette meg, fölterjesztést intézett a közoktatásiügyi miniszterhez s fölhitte a miniszter figyelmét arra, hogy a szakszerű ítéletek fölöttén érvényre jutása megköveteli azt, hogy a pályabírószág ítélete megdönthető ne legyen; hogy az a testület, a mely maga helyett szakértő bíróságot küld ki, a végleges megbízás eldöntését ne tartsa fenn magának, hogy az egész országban, ha szükséges: törvényhozási uton is, biztosítani kellene a szakszerű és egyöntetű eljárás követését.

Hibaigazítás. Lapunk legutóbbi számában a Jósikáról szóló cikkben a 278. lapon a harmadik hasábnak két alsó sora nyomdai térdelés közben ugyanazon hasábnak kezdetére került. Ezt a véletlen hibát a figyelmes olvasó bizonyára maga is észrevette, sőt helyre is igazította; mindazáltal, hogy az érdekes cikk becsét ennyi értelemzavar se csökkentse, szükségesnek véltük ezt a hibát külön is megemlíteni s olvasóink figyelmébe ajánlani. — Szintén helyre kell igazítanunk e cikknek azt az elnézésből esett tévedést, hogy Jósika utolsó regénye a «Sziklarózsa» volt. Nem. A «Várt leány várat nyert» volt utolsó regénye, mely 1865-ben jelent meg, csaknem egy időben szerzőjének halálával.

A Fővárosi pesti biztosító intézet mult hó 30-án tartotta rendes közgyűlését. Az igazgatóságot jelentős megelégedéssel konstataja, hogy valamennyi az intézet által kifizált biztosítási ágazat nyereséggel zárult. A tűzbiztosítási osztályban a készpénz-díjbételek a törlek levonása után 3,767,881 ft 94 krt tett, míg visszafizetési díj fejében 1,296,171 ft 82 krt, az intézet számláját terhelő károk fejében 1,610,695 ft 46 krt fizettek ki. Az életbiztosítási osztályban elintéztek 3318 ajánlatot 5,884,010 ft tőke- és 1800 ft juttatásoszegeben. A díjbételek a mult évi 864,510 forint 27 krral szemben 924,964 ft 61 krt emelkedett. A balesetbiztosítási osztályban a bevétel 111,558 ft 99 krt tett ki, az intézeti számlát terhelő kiadások fejében 33,991 ft 79 krt fizettek ki. A jégbiztosítási ágazatban a készpénz-díjbételek 212,181 forint 80 krajczár volt, míg károkért 161,600 forint 58 krt fizettek ki. A szállítmányi ágazatban a készpénz-díjbételek 558,060 forint 31 krt tett. Visszafizetési díjak fejében 905,898 ft 54 krt, károkért pedig 251,161 forint 60 krt fizettek ki. Az életbiztosítási ágazatban a díjbételek most 360,390 firtal, az életbiztosítási 4,190,676 ft 23 krt és a balesetbiztosítási 35,507 firtal tesznek ki az előző évi díjtartalékok állományával szemben, a szaporodás tehát 428,630 ft. Az évi mérleg a különféle levonások után 175,153 ft 77 krt, tiszta nyereséget tüntet fel. Ezen összegből 7,335 ft 55 krt, a tartalékalaphoz csatoltak, amonkvál a jutalékok levonása, a hivatalnokok segélyalapjának részvénye után 300,170 ft a részvények 5%) és a 40,000 ft 2%-os felhalmozásukra fordították, míg a fennmaradó 2216 ft 22 krt, új számlára írták át. A szelvény tehát május 1-én 7 firtal váltak be. A közgyűlés a jelentést egyhangúsan tudomásul vette és a felmentvényt ugy az igazgatóságnak, mint a felügyelő-bizottságnak megadta.

Melyik napilapra fizessünk elő?

Gazdag tartalmánál, nagy terjedelménél fogva a leg-olcsóbb magyar lap az

„EGYETÉRTÉS“

a mely az új évvel immár 27-ik évfolyamába lépett. Az a magyar olvasó közönség lapja. Hiteles forrásból származó értesítéseknek gyorsasága, alaposága és sokasága, rovatának változatossága, kitűnősége, a különböző olvasmányok gazdag tárháza tették az «Egyetértés»-t népszerűvé.

Az országgyűlési tárgyalásokról a legérdekesebb s e mellett tárgyilagos hű tudósítást egyedül az «Egyetértés» közöl.

Gazdasági rovata elismert régi tekintélynek örvend. A magyar kereskedő s gazdáközönség nem szorul többé idegen nyelvre, mert az «Egyetértés» kereskedelmi s földész tudósításainak bőségével és alaposágával ma már nem versenyezhet más lap. A kereskedő, az iparos s a mezőgazda megtalálja mindazt az «Egyetértés»-ben, a mire szüksége van. Változatosan szerkesztett tárcájában annyi regényolvasmányt ad, mint egy lap sem. Kétharmad regényt közöl egyezre úgy, hogy egy év alatt 30-40 kötetnyi regényt, részint eredeti, részint a külföldi legjelesebb terméketek jó magyarra fordításban kapnak az «Egyetértés» olvasói. A ki olvasni vágyó keres a világ folyását, győzköd és hitelesen akar értesülni, fizesse az «Egyetértés»-re.

Az «Egyetértés» 1894 január 1-én 27-ik évfolyamába lépett s így egyike a legnépszerűbb napilapoknak.

Felélő szerkesztő: Csávoszky Lajos.

Az «Egyetértés» előfizetési árai:

Egy óra — — — — — 1 firt 80 kr.
Három óra — — — — — 5 „ — „
Félévre — — — — — 10 „ — „
Egész évre — — — — — 20 „ — „

A szerkesztőség: Szerecsen-utca 35. szám.
A kiadóhivatal: Dalszínház-utca 1. szám.

BUDAPESTEN.

Mutatványszámot a kiadóhivatal ingyen és bérmentve küld.

HALÁLOZÁSOK.

Id. MIKLÓS GYULA kir. tanácsos, országos borászati kormánybiztos, e hó 2-ikán szívászhűdés következtében meghalt, Budapesten, élete 62-ik évében. Gazdasági életünk egyik legkiválóbb szakembere volt. Ifjú korában a szabadságharc honvédjé volt, aztán besorozták az osztrák hadseregbe, később borsodi birtokán gazdálkodott. 1875-ben az edelényi kerület egyhangulag képviselővé választotta. s két ülészakon át képviselte a kerületet. A kiváló borászt, a ki a hazai szőlőművelés fejlesztése céljából minden téren hatalmas akciózt fejtett ki, az 1879. évi országos gazda-kongresszus alkalmával báró Kemény Gábor földművelés- és kereskedelmügyi miniszter osztálytanácsosi állással kínálta meg, de nem volt hajlandó hivatalt vállalni; hogy mégis módját ejtsék közreműködésének részére az orsz. borászati kormánybiztosi állást szervezték, mely mellett jó darabig képviselői mandátumát is megtartotta. A király a kir. tanácsosi címmel s a vaskoronarenddel tüntette ki. Gyermekai közül Gyula fia orsz. képviselő, második fia, Ödön, földművelésügyi államtitkár, harmadik fia, Aladár, huszárfőhadnagy s a monarchia legjobb lovasainak egyike. A temetés csütörtökön délután élénk részvét mellett ment végbe. A halotti beszédet Szász Károly református püspök tartotta. A koporsót Finkére, a családi sirboltba szállították.

KADA MIHÁLY, Budapest fővárosának sokáig alpolgármestere, ápril 26-án, Csömörön, a hová nyugalmaztatása után vonult, meghalt. 67 éves korában. Több mint negyven évig szolgált a főváros közügyeit nagy buzgalommal. Még 1848 előtt nyert szertén alkalmazást a fővárosnál, a mely szolgálatából a szabadságharc szőlította el. Honvéd lett s vítezől harczott. Azután ismét visszatért a főváros-hoz, hol a letéshivatalban kezdte meg a működését. Kiváló tehetségét, nagy szorgalmát méltányolták az intéző körök s belőle csakhamar főjegyző és később tanácsos lett. 1873-ban, a tisztújításokor alpolgármesterré választották s mint ilyen vonult nyugalmába 1891-ben. Holttestét Csömöről behozták a fővárosba, hol ápril 29-én nagy részvét közt temették el. Koporsója fölött Szász Károly ref. püspök mondott beszédet.

KÖSZEGHY GÉZA, szép tehetségű, fiatal zeneszerző, néhai Köszeghy Károlynak, operánk jeles művészek fia, elhunyt ápril 30-án, 35 éves korában, Uj-Pesten. A lapokba gyakran írt zenészi dolgokról, apróbb zeneszerzeményeivel évek előtt találkozott a közönség a hangversenyeken. Két operettjét sikerrel adták. «A falu rózsáját» Kolozsvárról s a «Pipa-csész királyt» a budai színpadon és sok helyen az országban. «Cythere» balletjéről, melyből egy részt az «Othón» egyik hangversenyén mutatott be, a szakértők számos szépségeért elismeréssel nyilatkoztak. Halálát mellbetegség okozta, mely már régebben megtámadta egészségét.

Elhunytak még a közelebbi napok alatt: Gróf BOLZA ANTAL, a főrendiház tagja, gr. Csáky közoktatási miniszter feleségének nagybátyja, 85 éves, Szarvason. — Dr. SAMARAY KÁROLY, a pozsonyi közélet nagyrabecült férja, kir. tanácsos, a pozsonyi evang. esperessége és a pozsonyi ügyvédi kamara elnöke, a pozsonyimegyei törvényhatósági bizottság tagja, a gr. Pálffy-család karidőbségi hitbizományi uradalma jószágigazgatója, 74 éves. — KOVÁCS ALBERT, kir. tanácsos, ki a szabadságharcban mint törzs gyógyszerész őrnagy rangban szolgált a hazát, Szegevárós népszerű férfi, iskolászeki elnök, ki a minőségében sokat tett, 69 éves korában, Szegevárón. — Nagyberivői özv. BOER FERENCZÉ, szül. Juhász József, Nagy-Enyeden. — BAY FERENCZÉ, szül. Illyés Lujza, Illyés Bálint orsz. képviselő nővére, Tiszsz-Sebesen. — Özv. MEDVEICZY JÓZSEFNÉ, szül. Scheftsch Julianna, 76 éves, Szarvason. — VERMES ZOLTÁNNÉ, szül. Szász Irma, Pozsonyimegye aljegyzőjének 20 éves neje, Görzben, honnan holttestét a Nagy-Szombat melletti apai családi sirboltba szállították.

Szerkesztői mondanivalók.

Arczképed előtt. Mért csak álom. Nagyon nehézkesek, költőienek.

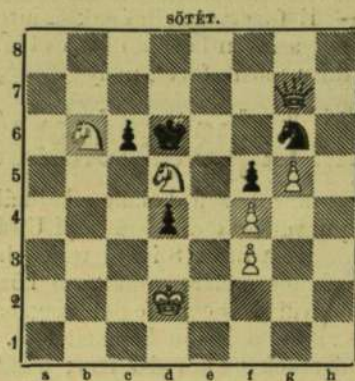
Régi néma. Állapotom. Nem sokat érő ringyakorlatok.

Kossuth halála. A gyöngye vers az által, hogy nagy emberrel szól, jobbá nem válik s nem nyer osztályrészét — a mint szerző himni látszik — annak halhatatlanságából.

Egyszerű történet. Dal a kis virághoz. Némi tehetséget nem lehet eltagadni: az első, a nélkül, hogy értékesebb tartalommal bírna, fordultatás kis vers; míg a másodikban az érzések egy kis melegség érezték; bár bizonyos affektáltság is észrevehető benne, a mit a divatjunkt mult szavak: «érzemény» «személy», stb. is fokoznak.

SAKKJÁTÉK.

1834. számú feladvány. Bayersdorfer A.-tól.

Világos indúl a a harmadik lépésre matot mond.

Az 1819. számú feladvány megfejtése. Hoffmann E.-tól.

Megejtés.
Világos. Sötét. Világos. a. Sötét.
1. Fd4—h8 — Kd3—e4 (a) 1. — Kd3—e2
2. Kb3—c4 — Ke4—f5: 2. Bg8—d2 — Ke2—f2
3. Hb3—d4 mat 3. Hb3—d2 mat.

Az 1823. számú feladvány megfejtése Baird W. J. asszonytól.

Megejtés.
Világos. Sötét. Világos. a. Sötét.
1. Vc8—g8 — Ke5—d6 (a) 1. — e7—e6 (b)
2. Vg8—d5 — Kd6—c7 2. Hb8—d7 — Ke5—f5
3. Hb8—a6 mat. 3. g2—g4 mat.

Az 1824. számú feladvány megfejtése Galitzky W. A.-tól.

Megejtés.
Világos. Sötét.
1. Hd5—f6 — t. sz.
1. Megfelelőleg mat.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 16-ik számában közölt képtalány megfejtése: Fényesebb a táncznál a kard.

Heti naptár, május hó.

Nap	Katholikus és protestáns	Görög-Orosz	Israellita
6. V. 6. E. Kandi	6. 6. Dam. Ján.	24. B. Szab. vt.	30. R. Ch.
7. H. Szaniszló vt.	25. Márk ev.	25. Márk ev.	1. Ujar. R.
8. K. Mihály megj.	Arzén	26. Vazul pk.	2
9. S. Naz. Gerg. ea.	Naz. Gargely	27. Sim. Jéz.	3
10. C. Antonin	Antonin	28. 9. vértanu	4
11. P. Mamert	Mamert	29. Szozipter	5. 2. Perek
12. S. Pongrácz	Pongrácz	30. Jakab ap.	6. 8. Ked.

Holdvilágzás. Első negyed 12-én 7 órá 21' pk. regg.

Kossuth Lajos temetése

cizimel a «Vasárnapi Ujság» kiadásában egy díszes kiállítás, 7 ivnyi terjedelmű füzet jelent meg, mely Kossuthra és főleg temetésére vonatkozó számos részletes leírást, 41 képet és két külön kép-mellékletet foglal magában. A füzet ára 30 kr. — E füzet tartalmának mintegy első része egy szintén hasonló díszes kiállítású másik füzet, mely

Kossuth Lajos emlékezete

cizimel a nagy hazafi balála alkalmából jelent meg ugyancsak a «Vasárnapi Ujság» kiadásában. Ez a füzet 8 ivnyi terjedelmű s Kossuth Lajos életére vonatkozó közleményeken kívül 45 képet foglal magában, melyek közül kettő külön kép-melléklet. — Ennek a füzetnek az ára 40 kr.; tehát a kettő 70 kr. A két füzet együtt egész képet nyújt Kossuth Lajos életéről, haláláról és temetéséről.

A két füzet úgy együtt, mint külön-külön is megrendelhető postautalvánnyal a «Vasárnapi Ujság» kiadó-hivatalában, Budapest, IV., Egyetem-utca 4. szám alatt.

Trencsén-Teplicz

Kénsavas fürdő,
a kárpátok gyöngye Felső-Magyarországon, Tepla-Trencsén-Teplicz vasúti állomástól 30 pernyi távolságra. Magyarországon és Ausztriában legelőbb kénfürdője természetesen meleg forrásokkal 28–31° R. sz. rhuma, bennel, neuralgia, Ischaemia sat. ellen. Olasz és könyvelés. Tavaly 5677 fürdővendég látogatta. Majusban és szeptemberben naponta 3 frt szobadíj, fürdőért és teljes ellátásért. Képes prospektusokat ingyen küld a gróf fürdőigazgatóság.

Krepler F. igazgató.

2 arany,
13 ezüst
érem.
9 dísz- és
elismerő
okmány.

Kwizda Ferencz János

Kwizda-féle

Restitutionsfluid

cs. 63 kir. kiv. szab. mosóvíz lovaknak.

Egy palackkal frt 1.40 o. ó.

30 év óta udv. istállóban valmint katonai és polgári nagyobb istállókban is, használatban; nagyobb erőfeszítések előtt és után erősítő; továbbá fejemódosító, rándulások, az inak megerősítője s más jó alkalmatosságnak; kepeit s lovak kiváló teljesítményekre idomításnál.

Magyarországi főraktár: **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszer-tárh. Budapest, Király-utca 12. szám alatt.

Fő-letét: Kerületi gyógyszer-tár Kornenburgban.

Kapható a gyógyszer-tárakban és droguis-tárnál.

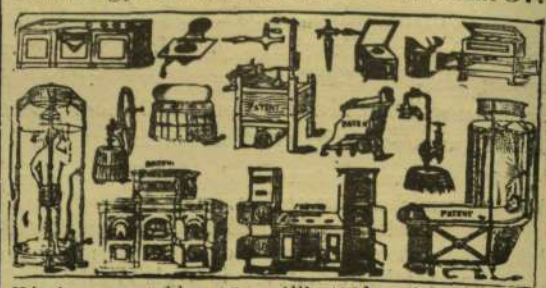
5667

Védjegy 19. és 20. sz.

BOROSS TESTVEREK

fémáru-gyára Budapest, IV., Haris-bazár 37.

Készít csoportokban összeállított konyha- és háztartási szerszámokat minden fém-, vas- és fatárgyakkal együtt 25–500 frt. Egyedül e szakban Bécsben az osztr. állami érrel kintitett szab. szétrakható jégszekrények és fűthető fürdőkádak, fagy-lalógépek és fagy-lal-tartályok, sör- és bormérő asztalok, pezsgő csapok, sajtoló könyökök, Ujdonság! Hordozható gőzfűtő. Amerikai fagy-lal-gép, szab. fűthető mosógépek. — Gyári főraktár Brunner és társától Bécsből. Alpaca, alpaca-ezüst, packfong árúban. 5733

Eladás nagyban és kicsinyben. Képes árjegyzék ingyen.

Az általánosan ismert, jó hírnévnek örvendő s több oldalilag ki-tüntetett sósorszesz-készítményem — keletkezésénél fogva — sok utánzásnak lévén az utóbbi időben kitéve, elhatároztam, hogy azo-kon cimjegyeimet módosítom s arra két nyomtathat saját házam külső alakját veszem föl, bejegyeztetvén azt egyzersmind védjegy-ként a budapesti iparkamaránál.

SÓSORSZESZ

általánosan elismert kitűnő háztartási; különösen a bedörzsölés-kenő-gyógy-módnál (massage) igen jó hatású. Ajánl-lintó egyzersmind fogtisztító szerül is, a mennyiben a fogak fényét elősegíti, a foghúst erősíti és a száj tisztá, szagtalan izt nyer a szesz elpárologása után, egyzersmind fejmosásra is a hajidegek erősítésére, a fejkopaképződés megakadályo-zására és annak megszüntetésére.

Egy nagy üveg ára 90 kr., egy kisebb üveg ára 45 kr.

BRÁZAY KÁLMÁN

Buda-pesten, IV. kerület, Múzeum-körút 23. szám.

Fontos minden házi nő és anyáral

A Kathreiner-féle Kneipp-malata-kávé mindinkább legkiválóbb, egyetlen természetesen egészséges és egy-rtul a használatban legelőbb pótszernek bizonyult a kórház-ban. Magas tudományos és orvosi tekintélyek határozottan ajánlják, s nők, gyermekek, gyomor- és idegbetegeknek a rendszer kávé helyett mint legjobb pótlék rendeltek. Elővigyázat a vételnél! Csak a fehér eredeti csomagokat kerjék és fogadják el a következő nével.

Mindenütt kapható. Kathreiner. Egy fél kilo kapható. 25 krajczár.

Lápfürdők, aczélforrások!!! „Buziás” gyógyfürdő

használ a Spaa, Pyramont, Schwalbach és pywarthi aczélforrásokkal, kitűnő meleg és hideg vasacél-fürdővel, moor- és ásványfürdőkkel, tükör-fürdővel és uszodával. Hidegvíz-gyógyintézet és massage.

IV. kerület, kintő eredményes verszegényes, idült gyomor-és bélhurut, homok-, kő- és vesébaj, méh- és hüvelyhurut, vérzési rendelleneségeknél, magtalanság, idegbetegség, bujakór, csúsz, közsvény és fejtárgyknál stb. Fürdő-idején május-október. „Buziás” gyógyfürdő vasúti állomás: Temesvár vagy Lugos. — Társaskocsik az állomásnál. Ismeretűsége kívánatra ingyen. Fürdőigazgatóság BUZIÁSON.

Legjobb és leghíresebb pipere hölgyor : a

VELOUTINE
Különleges Rizpor
Bismuttal vegyítve
CH. FAY, ILLATSZERÉSZ,
PARIS — 9. rue de la Paix, 9 — PARIS.

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvkereskedő-ben kapható:

Bombarnac Klaudius

egy hirlaptudósító jegyzetkönyve

REGÉNY.

Irtá VERNE GYULA.

Francziából fordította

HUSZÁR IMRE.

— 54 a szövegbe nyomott képpel. —

Ára fizve 2 frt. — Vászonkötésben 2 frt 40 kr.

Idény május 1-től szept. végéig.

Keserű források. Ivó és fürdőgyógy-mód.

A gyógyhely fürdői, esetleg ivóforrásai kitűnő eredményes alkalmazhatók: 1. Bármint okok folytán keletkezett lobos izmármányoknál. 2. Női bajoknál, különösen metritis chronicánál; méh körül és hasüregyálal után visszamaradt izmármányoknál; a méhnek helyzetváltozások, nem-különböz daganatok által előidézett izgatottsági tüneteknél; hurutos állapotok és tisztulási zavarok-nál stb. 3. Az alhasi szervek bántalmánál: máj-bajok, szokványos székrekedés, stb. Zsirkóról. 5. Köszvényről, stb.

FÜRDŐ-ORVOS: **Dr. BRUCK JAKAB,**

az orsz. közegészségi tanács r. k. tagja.

Egészséges felkvés, fél órányia a fővárostól, kényelmes lakások, jó vendéglő, zene, kád- és márványfürdők, különféle zuhanykészsülékek-kei. — Rendes társaskocsi-közlekedés.

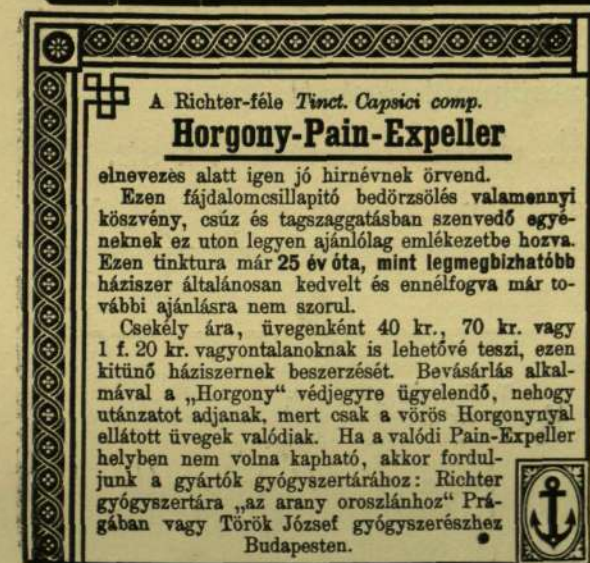
A kocsik állomási helye: Ferencz József-tér, a régi Lloyd-épület előtt.

A gyógyhelyre vonatkozó bővebb felvilágosítás-sal szívesen szolgál

Mattoni és Wille

Budapest.

5738

olnevezés alatt igen jó hírnévnek örvend.

Ezen fájdalomcsillapító bedörzsölés valamennyi közsvény, csúsz és tagszagatásban szenvedő egy-eknek ez uton legyen ajánlól emlékeztető hozza. Ezen tinktura már 25 év óta, mint legmegbizhatóbb háztartási általánosan kedvelt és ennélfogva már to-vábbi ajánlásra nem szorul.

Csekély ára, üvegenként 40 kr., 70 kr. vagy 1 f. 20 kr. vagyonlatonoknál is lehetővé teszi, ezen kitűnő háztartási szerkesztését. Bevásárlás alkalmával a „Horgony” védjegyre ügyelendő, nehogy utánzatot adjanak, mert csak a vörös Horgony-nal ellátott üvegek valódiak. Ha a valódi Pain-Expeller helyben nem volna kapható, akkor fordul-junk a gyártók gyógyszer-tárházhoz: Richter gyógyszer-tárh. az arany országhoz” Prá-gában vagy Török József gyógyszer-tárh. Budapestben.

Tessék mindig határo-zottan kárni: **LIEBIG COMPANY**
hus-kivonatát.
Alkalmash' slevess pillanatlati készítésére, levesek, főzelékek, mártások és mindennemű húsételek javi-tására.
Kitűnő erősítő szer betegeknek és idülőknek.
A valódiság és jószág igazo-zásául főleg tessék figyelni a *Liebig* írásban feltaláló névűre.

LIPIKI JÓDFÜRDŐ

(SZLAVONIÁBAN).

KITÜNTETVE:

Budapest 1885. London 1892.
Vasúti állomása Pakratz-Lipik (déli vasut) vagy Okucane (m. á. v.)

Egyetlen jóds alkalikus hőforrás a kontinensen. Állandó hő-foka 64 C. Hegyek által védett szőlő. A legnagyobb fanyárral és pompával berendezett és szinpadlall ellátott gyógy-terem, valamint hasonló nagy fanyárral kiállított új étterem-és kávéházi helyiségek és egy nagy új gyógy-szálloda, Villamos világítás. Fényes és nagy fűtési szétány, házr-helyiségekkel. Porcellán, márvány és szász fűtők, új s terje-delmes fürdőmedencék. A fürdő a nyugateurópai nagy fürdők helyek színvonalára lett emelve.

A lipik. alkalikus jóds hévíz ivó és fürdőkáráknak a legjobb sikerrel használják a test nyákhártyáinak mindennemű hurutos bántalmánál (gyomor, bél-, gégehurut stb.) mindennemű csúsz és közsvény bajoknál, mirigy és vérkórnál, görvélkórnál, izmármányoknál stb. Mint hivatalos fürdőorvos **Dr. Marschalko Tamás** működik.

Méréseket árú menetjegyek a déli vasuton 33% tourtour-jegyek, a m. á. vasúton zóna.

Jódvíz-szétkülöds

mindig friss feltében az igazgatóság által Főraktár Magyaror-szágon: **Edekviz L. és Mattoni és Wille** ásványvízkeres-kezőkél Budapest-n. Bármily felvilágosítással készséggel szolgál a lipiki fürdőigazgatóság.

UNICUM

szabadalmazott

PERONOSPORA

PERMETEZO

Az orsz. magyar kertészeti egyesület 1893-iki kiállítá-sán a legelső díjjal, a nagy

arany éremmel

kitüntetve.

Ara 14 frt 75 kr.

Kapható egyedül csakis

Manthner Ödön

magkereskedésében

BUDAPESTEN.

5676 Főútleit:

Andrássy-út 23. szám.

Főútleit:

Koronaherceg-u. 18.

Valódi knittfeldi kristály

azurin kilónként 1 frt 45 kr.

336. szám:

A háromszögű

kalap

és más beszélyek.

Irtá: Alarcon Péter.

Ford.: Haraszi Gyula.

Ara 50 kr.

336. szám:

A háromszögű

kalap

és más beszélyek.

Irtá: Alarcon Péter.

Ford.: Haraszi Gyula.

Ara 50 kr.

336. szám:

A háromszögű

kalap

és más beszélyek.

Irtá: Alarcon Péter.

Ford.: Haraszi Gyula.

Ara 50 kr.

336. szám:

A háromszögű

kalap

és más beszélyek.

Irtá: Alarcon Péter.

Ford.: Haraszi Gyula.

Ara 50 kr.

336. szám:

A háromszögű

kalap

és más beszélyek.

Irtá: Alarcon Péter.

Ford.: Haraszi Gyula.

Ara 50 kr.

Évek óta kipróbált, fájdalomcsillapító házi szer

Kwizda-féle közsvényfolyadék.

Közsvény, csúsz és idegbajok ellen.

Kwizda-féle közsvényfolyadék

1/2 palack 1 frt o. ó.

Kwizda-féle közsvényfolyadék

1/2 palack 60 kr.

Kwizda-féle közsvényfolyadék

Kapható minden gyógyszer-tárban.

Kwizda-féle közsvényfolyadék.

Főletét: kerületi gyógyszer-tár Kornenburgban.

Magyarországi főraktár **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszer-tárh. Budapest, Király-utca 12. 5668

5668

5668

5668

5668

5668

5668

5668

5668

5668

5668

5668

5668

5668

5668

5668

5668

5668

5668

5668

5668

5668

5668

5668

5668

5668

5668

5668

5668

5668

5668

5668

5668

5668

5668

5668

5668

5668

5668

5668

5668

5668

5668

5668

5668

5668

BUDAPESTI CZÉGEK.

TALÁLMA NYOK

szabadalmazását esz-
közi mind. államban
Réthy János
nemzetközi mérnöki és szabadalmi irodája,
Budapest, Erzsébet-körút 2. sz. (népszínház
mellett). Legrégibb szabad. iroda. — Telefon.

FÖLDVÁRY IMRE

férfitat- és fegyvernemű-raktára.
BUDAPEST,
IV., Koronaherczeg-utca 11. sz., a főposta mellett és
VIII., Kerepesi-út 9., a Pannónia mellett.
Villamvilágítás. — Telefon. — Árjegyzék bérmentve.
Cégem össze nem törlesztendő Földvári J. (Jakab) céggel.

„Toronyórák“

palota, lakatya, gyári órákat,
villanyórákat,
legelőnyösebben rendez be
Mayer Károly L.
1-es magyar gőz-órágyára
Budapesten, VII., Kazinczy-u. 3.
Képes árjegyzék, költségszám. bérmentve.

5670 A
kereskedelmi bank
felmondotta

Kertész Tódor
műiparú raktár
üzlethelyiségeit.

Most

alkalom nyílik 1000
meg 1000-féle cikk
olcsó bevásárlására.

A magyar ipar- és kereskedelmi bank
részvény-társaság váltóüzlete.
Budapest, V., Nádor-utca 4.

Mint kintinó tökéletesítést ajánlja a magyar takaré-
pénztárak központi jelzálogbankja
4 1/2 százalékos adómentes zálogleveleit és
4 1/2 százalékos községi kötvényeit,
melyek nála a mindenkor napi árfolyamon jutalék-
mentesen kaphatók.
Teljesít tőzsdei megbízásokat, díjmentesen bevált szel-
vényeket, elfogad betéteket folyó- (cheque) számlára,
pénztári jegyek vagy betéti könyvekre, s azokat
4 százalékkal adómentesen kamatoztatja.

Magyar ipar- és kereskedelmi bank
részvény-társaság váltóüzlete.

Találomakat
Nemzetközi
Gyermek- és
Béniakat

Gerson Anna asszony
BUDAPEST,
Andrássy-út 21.
(félelelet).

Buziás gyógyfürdő.

Ujjonnan berendezve, villamos világítás, szénsavas
vasas források, női bántalmak, vérszegénység, sáp-
kór, vesefővénnyel, gyomor és bélhurut, idegbajok
ellen kiváló gyógyító- és bántalmak, vérszegénység, sá-
vas vasas meleg porsó fürdők, lép- (mór)-fürdők,
colarisator fürdők, hidegvíz-gyógyintézet, vasuti
állomás Lugas és Temevár az állomásra társas
kocsi és magánfogatok vannak kirendelve.
SCHOTTOLA ERNŐ gyógyfürdő-tulajdonos.

A Magyar Asphalt
részvény-társaság

Budapest, Andrássy-út 30
elvéallalja jótállás mellett
legelőnyösebben

asphalt-burkolatok

fektetését és
nedves lakások,
pinczék, stb. gyökerez
száraztatását.

Telefon.

Eisenschiml és Wachtl
Budapest, Váci utca 12

Gyár: Bécs, Kaiserstrasse 62.
Legnagyobb raktár mindennemű fény-
képzési gépek és készülékekkel.

Alapítva 1856. — Többször kintantette.
Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Uj! A fotografálás elemei. Ár 2 frt.

LATZKOVITS A.
BUDAPEST,

IV. kerület, Váci-utca 22. szám.
Cs. és kir. szabadalmazott fegyvernemű-gyáros
ajánlja

uri divat- és fegyvernemű-ujdonságait.

FÖLDESZ L.

puskaműves.

Budapest, IV., Múzeum-körút 3. sz.

Ajánlja dísan felszerelt raktárát, úgymint vadász-
fegyverek, Flóbert és revolverek, épügy teljes
vadász-felszerelések és töltenyeket.

Javítások pontosan és olcsón eszközöltenek.

A „Franklin-Társulat” kiadásában Budapesten megjelent
és minden könyvkereskedésben kapható:

Magyar csödtörvény

1881: XVII. törvényezik.

Az összehasonlító jogtudomány igényeire való tekintettel.

Irta

Dr. Herczeg Mihály

budapesti egyet. ny. r. tanár.

— Második bővített kiadás. —

Ára füzve 4 frt.

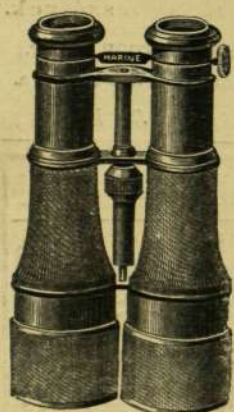
CALDERONI ÉS TÁRSA

Budapest, IV., Váci- és Deák-utca sarkán.

Verseny- és vadász-csővek

à tirage rapide és à foyer conservé legújabb
szerkezettel gyors használatra aluminium és
más anyagból sárga börtokban kettős lát-
csővek domboru lencsékkel, 8 egész
16 szoros nagyítással másodperc mutatók, lé-
pésmérő s aneroid magasságmérő zsebben hord-
ható távolságmérő, zsebkörzők nagyítóüvegek
vadász-szemüvegek, mérőszalagok, ló mértékek
fényképzési készülékek
amateur és turisták számára.

— Képes árjegyzék bérmentve állanak rendelkezésre. —

Magyar királyi államvasutak gépgyára.

Gőzeséplő-garnitúrák
Hengerkazános lokomobilok
Szalmakazalozó gépek
Gőz-kukoriczamorzsolók
Stibor-körfürészek

— mindig csak —

a m. kir. államvasutak gépgyárának

vezérigynökségénél

Budapest, VIII., József-körút 41. sz. a.

rendelendők meg.

5472

Frommer A. Herrman utóda

BUDAPEST.

Fő-üzlet: V. kerület, Tükör-utca 5. szám.

Fióközlet: VI., Andrássy-út 1. sz.

Magasan koncentrált műtrágya egyedüli főraktára.

Megjelent a
díszes tavaszi főárjegyzék.

Kivánatra ingyen
és bérmentve küldetik meg

Minden rendelmenyhez
ingyen melléklet.

19. SZÁM. 1894.

BUDAPEST, MÁJUS 13.

41. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és 1 egész évre 12 frt
POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt 1 félre — 6 •

Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG 1 egész évre 8 frt
félre — 4 •

Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK 1 egész évre 5.—
félre — 2.50 Kultúrái előfizetéseken a postailag
meghatározott vitéldij is esztolandó.

AZ ÚJ ORSZÁGHÁZ.

A JELEN MÁJUS hónap 5-dike nevezetes nap
volt az épülőben levő új országház mun-
kálatainak történetében. Ezen a napon
tartották a szokásos «bokréta-ünnepet» annak
öröme, hogy a nagyszerű építmény falai a
tervszerű magasságot elérvén, ezzel a kilenced-
fél éve tartó munkák legényesebb része befe-
jeződött, s így most már csak a betetőzés, a
diszítés és a berendezés munkái vannak hátra.

Félig tehát készen van immár az a valóban
nagy alkotás, mely eszméjében a magyar állam-
nak, építészeti jelességében pedig a magyar
székes-fővárosnak méltó díszé lesz.

Az új országháznak tervezetét és építési mun-
kálatait lapunk már több ízben ismertette,
mindazáltal ezt az alkalmat sem mulasztjuk
el, hogy a rá vonatkozó főbb és újabb adatokat
el ne soroljuk.

Az állandó új országház építésére első sor-
ban az adott okot, hogy a mostani könnyű szer-
kezetű országház, mely 1867-ben csak ideigle-
nes használatra épült, szakértők véleménye sze-
rint már 1879-ben olyannak mutatkozott, hogy
tetemes javítások és átalakítások nélkül sokáig
fent nem tartható, nem is tekintve azt, hogy a
törvényhozó testületeknek csak egyikét fogad-
hatja be, s hogy, mint ideiglenes építmény, az
ország méltóságának épséggel meg nem felel.
Más részről azonban még nyomósabb ok volt

annak megfontolása, hogy a közeledő ezredévi
nagy nemzeti ünnep épen a legjobb alkalom
egy olyan nagyszabású emlékmű létesítésére,
mely a magyar nemzet egységét s a magyar
állam szilárdságát és hatalmát művészi jel-
képezze és rendeltetésében fenn hirdesse az
egész világ előtt. Erre a célra semmi sem lehe-
tett volna alkalmasabb és méltóbb, mint egy
minden tekintetben tökéletes alkotás, állandó
országház, mely a törvényhozás mind a két
házának, tehát a képviselő- és főrendiháznak
is illő befogadására egyiránt elegendő is, di-
szes is legyen, szóval benne és általa a magyar
állam méltósága a lehető legfényesebben kife-
jeztessék.

Az országgyűlés készséggel magáévá tette ezt

AZ ÚJ ORSZÁGHÁZ. — STEINDL IMRE TANÁR TERVBARJA UTÁN.